

Biurow Redakcyj i Administracji,
ul. Kopernika 7, parter.

Przedpłata wynosi:

kwartał K. 3—
półrocznie „ 5—
rocznie „ 10—

Numer poszczególny
kosztuje 1 koronę

Ogłoszenia:

1 str. 100 K. 1/2 str. 60 K.
1/4 str. 35 K. 1/8 str. 20 K.
1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATE
przyjmują: we Lwowie: Administracja „Dobrobytu” ul. Kopernika 7 i biuro Sokółowskiej Pasaż Hausmann; we Wiedniu: Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Walfischgasse 10. — Rudolf Mosse Seilerstätte 2 A
Adolf Chulawski VI.
Gretsdemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcją J. K. ZIELIŃSKIEGO.

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności” i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego”.

Wychodzi 5. 15. i 25. każdego miesiąca.

Banki austriackie w roku 1902.

III.

Wyniki interesów w roku 1902 ukształtowały się rozmaicie w miarę współdziałania opisanych w poprzednich artykułach czynników. Rok ten dla banku austro-węgierskiego pod względem przychodów był bardzo niekorzystny. Z 45 filii tegoż banku, 21 położonych przeważnie w okręgach przemysłowych — nie pokryło swych kosztów administracyjnych. Głównie źródło przychodów tegoż banku interes eskontowy, wykazuje wobec roku 1901 ubytek dochodu w kwocie 4 1/2 milionów koron, interes eskontowy ubytek w kwocie 0·8 mil. koron. Jedynie tylko interesa rezerwowe i depozytowe wykazują wobec roku 1901 łączny przyrost 0·8 miliona koron. Z tych względów czysty zysk banku austro-węgierskiego wynosił w roku omawianym o 4·3 mil. koron mniej, niż w roku 1901. Wyplacona w roku 1902 dywidenda wynosiła mimo niezasilenia funduszy rezerwowych i pensyjnych, oraz mimo odpadnięcia udziału obu rządów w tymże roku zaledwie K 56 = 4%, wobec roku poprzedniego zatem mniej o K 12·60 czyli o 9%. Dywidenda ta była najniższą w ciągu 87 letniego istnienia banku.

Z banków wiedeńskich największą część wykazuje przyrost zysku, a istotne zmniejszenie zysku jedynie dwie instytucje, a mianowicie: »Wiener Ziro und Kassen-Verrein« i »Laenderbank«. Pierwszy z powodu słabych interesów w akcyach na giełdzie wiedeńskiej i z powodu cianych granic statutowego zakresu działania, które nie pozwalały na skuteczne przeciwdziałanie niekorzystnym warunkom wewnętrznego targu pieniężnego — drugi z powodu odkrytej we wrześniu 1902 malwersacji urzędnika w wysokości 3·3 miliona koron, która w zupełności z dochodów roku 1902 odpisaną została. Mimo to, korzystając z przeniesionej z roku ubiegłego rezerwy, »Laenderbank« był w stanie wypłacić w omawionym roku dywidendę równą wyplaconej w roku 1901.

W ogólności z wiedeńskimi bankami akcyjnymi 5 instytucji w roku 1902 wypłaciło wyższą, jedną niższą, reszta zaś taką samą dywidendę, jak w roku 1901. Natomiast na prowincyi 8 banków wypłaciło wyższą, 5 niższą, reszta zaś taką samą, jak w roku poprzednim, przyczem jednak uwzględnić należy, że dotychczas funduszy rezerwowych i pensyjnych były w omawianym roku niższe. Z banków akcyjnych prowincjonalnych wykazują znaczny ubytek zysku niektóre banki czeskie, w szczególności Związku banku pro Cechy a Moraru w Pradze. Bank Galicyjski dla handlu i przemysłu w Krakowie, który w roku 1901 wykazał zysk w kwocie 0·8 mil. koron, na skutek

znaczniejszych strat w interesie bankowym i towarowym oraz przy przeprowadzaniu likwidacji Galicyjskiego Banku Kredytowego poniesionych w roku 1902, zamknął swe rachunki ze stratą 0·48 mil. koron, stratę pokryło za pomocą rezerw.

Czysty zysk wszystkich banków akcyjnych w Austrii; włącznie z Bankiem austro-węgierskim wynosił w roku 1902 kwotę 59 milionów koron, t. j. o 5 milionów mniej niż w roku 1901.

Dla banków krajowych, jak już wspomnieliśmy, rok 1902 ze względu na trwałe silne usposobienie targu lokalnego przeważnie był korzystny.

Pomyślny ten stan, ze względu, iż banki te nie są obciążone na zyski, wydatkami się głównie w znacznym podwyższeniu obiegu ich emisji i w zwiększeniu czystego zysku w dwójnasób t. j. z 1·6 na 3·2 mil. koron. Przy tem zauważyć należy, że w instytucjach tych nie zrealizowano zysków na kursach, nie dolicza się do czystego zysku, lecz używa się ich do wzmożenia istniejących i stworzenia nowych rezerw specjalnych. Czysty zysk odpowiednich instytucji krajowych w miarę ich postanowień statutowych dolizowany został do rezerw zwyczajnych.

Z nadzwyczaj dokładnych, wyczerpujących i znużających zestawień statystycznych dra Eugeniusza Kopuszki sięgającego przetożyny tu ważniejsze jedynie cyfry, odnoszące się do banków galicyjskich.

W Galicyi w roku omawianym przybyło do dwóch istniejących już banków, nowy »Bank Związkowy Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych« z kapitałem akcyjnym 1 mil. koron. W ogólności zatem w roku 1902 Galicya ma 3 banki akcyjne na 44 w całej Austrii, z czego na sam Wiedeń przypada 17.

Wszystkie Banki akcyjne w Galicyi, a mianowicie c. k. uprz. galic. akc. Bank hipoteczny, Bank Galicyjski dla handlu i przemysłu w Krakowie i nowo założony Bank Związkowy przedstawiają kapitał akcyjny w łącznej kwocie 22·8 mil. koron — podczas, gdy wszystkie banki akcyjne w Austrii razem mają kapitału akcyjnego 814 mil. koron. Rezerwy banków galicyjskich wynoszą 7·095 mil. koron, zysk 1·47 mil. koron i wyłącznie Bank hipoteczny, bo Bank galicyjski ze względu na znaczne odpisy, z rezerw pokryte, nie wykazuje w roku 1902 żadnego zysku, a Bank Związkowy pierwszy swój bilans ma przedłożyć dopiero w roku bieżącym za czas do 31. grudnia 1903. Wkładki na książeczki oszczędnościowe i asygnowaty kasowe w dwóch dawniejszych bankach wynoszą K 4 76 mil. koron, wierzyciele 16 88 mil. koron, weksle w obiegu przekazy i reskonta weksli 2·08 mil. koron, emisje listów zastawnych i obligacji w banku hipotecznym 130·43 mil. koron, zapasy kasowe w obu bankach 2 23 mil. koron, eskont weksli 16·98 mil. koron, zaliczki na efekta 278·85,

efekta 3-13 mil. koron, pożyczki hipoteczne w banku hipotecznym 129-9 mil. koron, inne pożyczki, jako zaliczki na skrypta dłużne i zastawy w obu instytucjach 2-57 mil. koron, wpłaty na interes komercyjne w banku hipotecznym 1-62 mil. koron, dłużnicy 27-05 mil. koron. nieruchomości 0-456 mil. koron. Ogólna zatem suma bilansowa obydwu banków galicyjskich akcyjnych, których załącznika rachunkowe za rok 1902 zostały opublikowane, wynosi 189-97 mil. koron, podczas, gdy we wszystkich bankach akcyjnych austriackich, z wyłączeniem banku austro-węgierskiego wynosi ona 3,673,214,751 mil. koron. Galicya zatem pod tym względem reprezentuje zaledwie 5-18% ogólnej sumy bilansowej.

Bank Krajowy Królestwa Galicyi i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem i pokrewny mu co do urządzenia Galicyjski Zakład Kredytowy Ziemiński, wykazują ogólną sumę bilansową 394-8 mil. koron — podczas, gdy suma ta we wszystkich innych bankach krajowych austriackich, których jest razem 16, wynosi 1840-39 mil. kor. Suma bilansowa wszystkich banków akcyjnych i krajowych w Galicyi wynosi 10-79% sumy bilansowej wszystkich banków austriackich z wyłączeniem banku austro-węgierskiego.

Zyski zużyte na rezerwy i fundusz pensyjny wynosi w Banku Krajowym 332 051 koron, w Towarzystwie Kredytowym Ziemińskim 281 398 koron, razem 614-449 koron w stosunku do K 3,218,957 zysków wszelkich banków tego rodzaju w Austrii. Emisye wszystkich banków galicyjskich wynosiły kwotę 11,313,660 koron, czyli 0-51% emisji wszystkich banków austriackich z wyłączeniem austro-węgierskiego.

Tow. kredytowe ziemskie.

Czterdzieste pierwsze zwyczajne ogólne zgromadzenie delegatów gal. towarzystwa kredytowego ziemskiego odbyło się z końcem z. m.

Prezes rady nadzorczej, p. Stanisław Brykzyński, zgłosił zgromadzeniu, i zaznaczył z zadowoleniem, iż instytucja rozwija się pomyślnie, co stwierdza wzrastający popyt na listy zastawne i wysoki kurs.

Po przyjęciu protokołu czynności czterdziestego ogólnego zgromadzenia przedłożono sprawozdanie rady nadzorczej o uzupełniających wyborach delegatów i zastępców, które przyjęto do wiadomości, a następnie sprawozdanie dyrekcji z czynności za rok ubiegły.

Wedle zamknięcia rachunków obrót kasowy wynosił: w gotówce 110,546.736 koron 56 halerzy, w efektach 96,733.484 koron 95 halerzy. Wartość imienna listów zast. Galicya. Towarzystwa kredytowego ziemskiego będących w obiegu wynosiła z końcem roku 1903 sumę 230,976.400 K. Przy końcu roku było bowiem w obiegu: 4% listów zastawnych nieokresowych na sumę 3,595.000 K., 4% listów zastawnych 41-letnich na sumę 5,670 400 K., 4% listów zast. 56-letnich na sumę 221,711.000 K. Ogółem 230,976.400 K., a gdy z końcem roku 1902 było w obiegu listów zastawnych 226,819.200 K., przeto przybyło 4,157.2 0 K.

Pożyczek 4% 56-letnich wydało Towarzystwo w roku 1903 ogółem 10,150.400 K., z tej sumy przypada: na Galicyę 9,954.400 K., na Bukowinę 196.000 K. W porównaniu z rokiem 1902, w którym wydano pożyczek 9,815.800 K., okazuje się, iż w roku 1903 było wydanych pożyczek więcej o 334.600 K.

Z końcem roku 1902 wynosił własny zapas listów zastawnych koronowych 56-letnich 2,775.800 K., w ciągu roku 1903 kupiono listów zastawnych koronowych 56-letnich 10,456.200 K., razem 13,232.000 K. Z końcem roku 1903 wynosił 1,643.600 K., ulokowano w ciągu roku 1903 11,588.400 K.

Stan winkulowanych listów zastawnych wynosił z końcem roku 1903 45,506.800 K., powiększył się zatem w porównaniu do roku poprzedniego o 3,166.400 K.

Zaległości ratale wynosiły z końcem roku 1902 2,798.565 K- 03 hal., obecnie wynoszą 2,460.194 K. 78 hal., zatem mniej o 338.370 K. 25 hal.

Upomnień o zapłatę zaległych rat wysłała Dyrekcja w roku 1903 2.297. Egzekucyj mobilarnych było w toku w r. 1903 359 a sekwestracji 63. Z pierwszych pozostało na r. 1904 — 47, z drugich 29.

Licytacji było w toku w ubiegłym roku 52, wstrzymano, odwołano lub nkończono 32, pozostało zatem na rok 1904 — 20.

Z czynnej zwyczaj r. 1903, powstałej z zysku w sumie 198.801 K., z dodatkiem ojat na fundusz rezerwow od nowych pożyczek 25.376 K., wynoszącej zatem 224 117 K. przeznaczono: do funduszu możliwych strat 80,000 K., do funduszu emerytalnego 40,000 K., do funduszu rezerwowego 104.177 K. Na remunerację urzędników i wsparcia dla urzędników i sług towarzystwa kredytowego ziemskiego przeznaczono dyrekcji fundusz dyspozycyjny na r. 1904 w kwocie 10.000 K. Z powodu nie ustalonego jeszcze etatu upoważniono dyrekcję tak samo, jak w roku ubiegłym, do wypłacenia urzędnikom towarzystwa w r. 1904 według własnego uznania miesięcznych dodatków pensyjnych w sumie nie przekraczającej 12.000 K.

Blższe szczegóły przeprowadzonej dyskusji — oraz sprawę nowej emisji i konwersji listów Tow. podamy w następnym numerze.

Angielski ruch kooperatywny

przez
W. Szukiewicza.

(Ciąg dalszy.)

Bez oszczędności nie byłoby kooperacyi, a bez rozdziału zysków kooperacya nie miałaby znaczenia.

Celem tych kooperatorów, którzy dobrze rozumieli swoje zadanie, było wynalezienie lub stworzenie takiego położenia, w którym stałoby się niepodobieństwem dla człowieka być znieprawionym lub biednym. Nie mieli po temu innej drogi, jak przekształcenie warunków życia społecznego.

Dług stanowi otwarte drzwi przez które może wejść każdy, kto szuka użycia bez pracy i przezorności. Kooperatorowie, znosząc dług, nie ograniczają się do dnia prostego przepisu, lecz obmyślają środki, umożliwiające nie zależność. Nie ma pewniejszej drogi nauczania oszczędności nad założenie Banku Zysków i wpłacanie pieniędzy na rachunek tych, którzy mają nauczyć się oszczędzania.

Obecny stan społeczeństwa opiera się na zacieśnieniu współzawodnictwie. Kooperacya rozwija wzajemną życzliwość przez umożliwienie każdemu znalezienia własnego interesu w pomaganiu innym.

Zastęga kooperacyi polega na wykazaniu, iż uczciwość popłaca. Jak długo nie uda się tego udowodnić, uczciwość nigdy nie wejdzie w użycie, ani też nie będzie dłużej trwać póty, póki nie uda się stworzyć takiego stanu społeczeństwa, w którym nieuczciwość przestanie popłacać.

Wielu jest ludzi, którym nigdy nie przychodzi na myśl, że uczciwość wymaga ćwiczenia i że nie można osiągnąć materialnego powodzenia bez rozpróżności, oszczędności, zmysłu handlowego i bez takiej samej ilości wiedzy, pomyślności i przezorności. jakiej nie brak pierwszemu lepszemu łotrowi. Niechaj tylko człowiek doda uczciwość do pracowitości, wytrwałości i zdrowego rozsądku, a powodzenie jego przewyższy powodzenie najsprytniejszego rzemieślnika.

Nawet uczeiwe postępowanie w magazynie kooperatywnym, ten kamień węgielny całego ruchu, polega na znajomości tego, co się sprzedaje, i na nieoszukiwaniu nabywcy na jakości oraz ilości. Ta postać uczeiwego postępowania możliwa jest jedynie przy zapisie wiadomości praktycznych.

Pożądana jest rzeczą, aby dyrektorowie towarzystwa kooperatywnego pilnie wyszukiwali wszystkie źródła i sposoby kształcenia dzieci swych członków, ponieważ, im więcej będą posiadali ogólnego wykształcenia, tem łatwiej, doradzący, pojmą całą doniosłość ruchu i tem łatwiej będą same popierać, odkrywając nowe sposoby słowowania zasady kooperatywnego do ustroju współczesnego społeczeństwa.

Specjalnie kooperatywne wykształcenie polega na poznaniu racyi bytu wszelkiej asocjacyi, podwalin charakteru i prowadzenia się, podstaw życzliwości, uczuć przyjacielskich, uprzejmości i uległości. Natura zasady kooperatywnej, zgodność teje zasady w magazynie i warsztacie, znajomość właściwości artykułów spożywczych, wartości materiałów lokciowych, wreszcie cech dobrej roboty, stanowi nie mniej ważny przedmiot nauki. Kooperatorowie, którzy są wyzawcami uczeiwych zasad i uchodzą za reformatorów społecznych, są zobowiązani do uczeiwości i rzetelnej pracy.

Nietrudno pojąć, jak ważną rzeczą jest dla członka towarzystwa kooperatywnego posiadanie zarówno ogólnej, jak i specjalnej wiedzy; to też fundusz na cele oświaty jest niezbędny, jeżeli idea ma się szerzyć, a ruch zataczać coraz dalsze kręgi. Dzisiaj każde towarzystwo kooperatywne, opierające się na racjonalnych zasadach, przeznacza 2½ proc zysków na cele edukacyjne. Rozumnie się samo przez się, że im więcej ludzi pozna się bliżej z zasadami kooperacyi, tem więcej członków zyskają towarzystwa współdzielcze, a dochody ich i zyski znacznie się pomnożą. Każdy grosz, wydany na poczenie szerokiej publiczności zasad kooperatywnych, sownie się opłaci; to też w interesie kooperatywy leży rozpowszechnianie wiadomości o ruchu, co można uczynić tem łatwiej, iż kooperatywa, która nie dąży do tego, aby kogokolwiek oszukać lub wyzyskać, netylko nie boi się jawności, ale przeciwnie pragnie jej jaknajbardziej. Współzawodnictwo pracuje w ukryciu. — Kooperacya zaś w świetle słońca. Powodzenie współzawodnictwa polega przeważnie na przenikliwości, powodzenie kooperacyi — wyłącznie na uczeiwości, uczeiwość zaś opiera się na rozumie.

Bez wiedzy samopomocy niczego nie osiągnie, z wiedzą zaś może dojść do wszystkiego. Wiedza, jakiej kooperator najbardziej potrzebuje, polega na znajomości zadania które wziął na swoje barki. Podejmując się on wprowadzenia nowej zasady w życie społeczne i handlowe. Współzawodnictwo polega na tajemnicy i oszustwie, kiedy w kooperacyi nikt nie szuka korzyści osobistej, chyba takiej, która zgadza się z korzyścią innych. Aby to osiągnąć, kooperator musi posiadać naukę asocjacyi, nie mającej ani profesorów, ani literatury. Kooperacya, zabierająca jedynie swój dział, jest przeciwstawieniem współzawodnictwa, przytłaczającego wszystko, co się da. Kooperacya tworzy nowego człowieka, nowy charakter, nową politykę. Nie może istnieć szczerza asocjacya pomiędzy ludźmi sprzecznymi interesów i napróżno mówić o braterstwie wśród współzawodników. Nie podobna przestrzegać przykazań inacyi, jak tylko w warunkach świadomej siebie kooperacyi.

Cały dzisiejszy ruch kooperatywny w Anglii opiera się na tak zwanym systemie roczdalskim (od miasta Rochdale); to też właściwą rzeczą będzie przytoczyć jasno sformułowane zasady, na których pierwsi pionierowie ruchu działalność swoją oparli:

1. Pionierzy dali przykład założenia sklepu na fundusze, przeważnie przez siebie samych zebrane.

2. Dostarczając możliwie najczystszych artykułów spożywczych.

3. Dając pełną wagę i miarę.

4. Żądając zwykłych cen rynkowych, a więc nie konkurując z prywatnymi właścicielami sklepów.

5. Nie biorąc na kredyty i nie udzielając go nikomu; w ten sposób odwodząc klasy pracujące od zaciągania długów.

6. Rozdzielając osiągnięte zyski pomiędzy członków w stosunku do sumy zakupów i uznając w ten sposób zasadę, iż ci, co wypracowują zysk, powinni go też dzielić.

7. Skłaniając członków do pozostawiania swych zysków w Banku Zysków, istniejącym przy magazynie, aby tam się gromadziły, i ucząc ich w ten sposób oszczędności.

8. Ustalając stopę procentową na 5 od sta, tak aby Praca i Handel, (które jedynie wyhodowują owoce kapitału) miały równą szansę zysku.

9. Dzielać w warsztacie zyski pomiędzy tych, którzy je wytworzyli, w stosunku do wysokości płacy.

10. Poświęcając 2½% wszystkich zysków na wykształcenie, w celu udoskonalenia członków i powiększenia ich sprawności.

11. Przyznając wszystkim członkom demokratyczne prawo głosowania (jedna osoba jeden głos) przy wszystkich mianowaniach i wnioskach, jakoteż przyznając kobietom prawo otrzymywania swych własnych oszczędności bez względu na to, czy są wolnego stanu, czy zamężne.

12. Zamierzając rozszerzyć handel i przemysł kooperatywny przez założenie Miasta Przemysłowego, w którym zbrodnia i współzawodnictwo przestałyby całkiem istnieć.

13. Dając początek Towarzystwu Hurtownym Zakupów, stworzyli sposób spełnienia własnych zobowiązań, polegających na dostarczaniu artykułów spożywczych uznanej rzetelności, co w innych warunkach byłoby wprost niemożliwe.

14. Tworząc pojęcie Magazynu jako Instytucyi, jako związku nowego życia społecznego, który przez dobre pojętą samopomoc byłby w możności zapewnić wszystkim pracującym moralność i dostateczne środki do życia.

Takim oto jest tak zwany „Rochdale System” — system roczdalski.

Aby dać całą możliwą gwarancję uczeiwego handlu, założono w Anglii Towarzystwo Hurtownej Sprzedaży, które zaopatruje wszystkie pojedyncze sklepy we wszystko, czego one mogą potrzebować. Korzystać z tego jest wieloraka: po pierwsze, każdy magazyn poszczególny ma absolutną pewność rzetelnego towaru, dla sprzedawania którego został założony; po drugie, czyniąc zakupy w warsztatach, opartych na podziale zysków, towarzystwo popiera coraz bardziej przedsiębiorstwa, założone na zasadach kooperatywnych; po-trzecie wreszcie, płacąc samo dobrze robotników i obchodząc się z nimi uczeiwie, popiera w wysokim stopniu emancypacyjną dążność klasy robotniczej. Dla tego to powodu jednym z bardzo doniosłych czynników ruchu współdzielczego są towarzystwa hurtowne i do ich zakładania wszędzie dążyć należy. Mimo to, wiedzieć o tem trzeba, towarzystwa hurtowne nie są ogniwami organizacji kooperatywnej, lecz tworzą całkowiec odrębne związki handlowe, nie podlegające uchwałom kongresów towarzystw kooperatywnych.

Jedną z najważniejszych i najsympatyczniejszych cech ruchu kooperatywnego jest zasada podziału zysków pomiędzy robotników, zajętych w warsztatach i magazynach. Zasada ta opiera się na prawie pracy do zysku.

Zysk w magazynie jest dywidendą od sprzedaży; zysk w warsztacie zaś dywidendą od pracy. Kooperatorowie utrzymują, iż robotnik ma prawo do dywidendy od zysków warsztatu.

Wszyscy chłobodawcy twierdzą, iż praca nie posiada żadnego „prawa” do zysku. Wynika to poprostu stąd, iż mają oni na myśli prawo pisane, my zaś mówimy o prawie moralnem. Oni myślą o prawie — my o słusznosci. Wśród kapitalistów, tak samo jak i wśród królów, istnieje zmysł burboński — uważający precedens za rzecz właściwą, a zwyczaj za rzecz sprawiedliwą. Uważają oni, że siła jest sprawiedliwością. Jest to powszechny błąd, popędzany przez władzę. Kooperacya dąży do usunięcia go.

Kto nie przyznaje swym robotnikom udziału w zyskach, traktuje je w taki sposób, jak gdyby nie byli istotami ludzkimi. A przecież są to obywateli, mający obowiązki względem państwa i rodziny, jakoteż na słusznosci oparte prawo do środków osobistej rozrywki i wypoczynku, stosownie do swego stanowiska — tak samo zupełnie jak ich chłobodawcy: mają oni prawo do udziału w zyskach nie jako do podarunku, miłosierdzia, lub dobrowolnego ustępstwa, lecz jako do swego udziału zysków, wynikającego z ich kapitału siły, umiejętności i czasu, obróconego na strukturyfikowanie kapitału, który w innym razie byłby całkowicie bezużyteczny. Źródłem wszelkiego zła w sprawach ekonomicznych jest to właśnie, iż posiadacze narzędzi pracy mogą przywłaszczać sobie tak wiele jej owoców. Kooperacya dąży do usunięcia i wyrównania tej niesprawiedliwości na pokojowej i ewolucyjnej drodze. Zadaniem kooperacyi jest wykazać, jakim sposobem pracę można wyzwolić i obdarzyć równym udziałem w zyskach, które powstają przy pomocy jej siły i umiejętności. Kooperacya pragnie uczynić cały świat odpowiedniem miejscem pobytu dla człowieka, czem on obecnie nie jest. Stanie się tak niem dopiero wtedy, gdy każdy człowiek posiadzie równą sposobność zdobyć sobie utrzymanie, stosownie do swych osobistych warunków bytu, ale nie wcześniej. To może się stać tylko przez przyznanie prawa do udziału w zyskach robotnikom na morzu, w polu, kopalni i warsztacie. Słyszynmy nieustannie podkreślanie praw, ryzyka i wymagań kapitału. Ale czemuż są one w porównaniu do praw i ryzyka pracy? Kapitał, używając swych pieniędzy, domaga się pełnego procentu, jego zabezpieczenia, pierwszeństwa prawa, a nawet jeszcze więcej. Praca zaś najmniej się bez żadnego zabezpieczenia i może być wzmówiona na tydzień naprzód. Procent jest dochodem kapitału, pensya zaś dochodem pracy. I kapitał i praca tworzą zysk, a więc powinien on być pomiędzy nie podzielony. Kapitaliści otrzymują swoje pensye zupełnie tak samo, jak i robotnicy. Wynagrodzeniem kapitału jest stopa procentowa. W dodatku do procentu kapitał pragnie jeszcze zysku; tak samo i praca pragnie mieć zysk w dodatku do pensyi. Robotnik jest przywiązany do warsztatu, gdzie musi znajdować się codziennie, a mieszkając blisko bez względu na to, czy okolica jest zdrowa, czy niezdrowa, aby się stawić wezwaniu do pracy. A gdy siły go opuszczają, w największej ilości przypadków pozostaje bez grosza, skazany na żagladę. Kapitał nie mógłby osiągnąć najmniejszego zysku bez pracy, a mimo to zabiera sobie cały zysk.

Kooperacya przyniosła korzyść swym zwolennikom przy pomocy magazynu, jakoteż wzbudziła zdumienie i szacunek, lecz wywoła zachwyt całych mas ludu robotczego, gdy udowodnił im wielką prawdę, iż praca jest kapitałem robotników i że posiada ona takie samo prawo do procentu, a może nawet większe, niż wkład, uczyniony przez bogacza, i gdy kooperatywny warsztat pocięły, jak ten procent zapewnić pracy, gdyby poczucie sprawiedliwości u pracodawców nie doprowadziło do dobrowolnego przyznania robotnikom tego prawa.

Ostatnie przypuszczenie nie jest wcale nieprawdopodobne, ponieważ podział zysków nie jest sprawą uczucia, lecz prostego interesu, zarówno dla chłobodawcy, jak i robotnika. Zwolennicy jego twierdzą, iż, wzięwszy wszystko razem, system ten opłaca się lepiej, niż zwyczajny system płacy. Gdyby tak nie było, nie mógłby się ostać jako system ekonomiczny.

Jakkolwiek system udziału w zyskach jest sprawiedliwszy i lepszy od systemu płacy, to jednak gorszy jest od warsztatu kooperatywnego, a mianowicie z tego powodu, iż przy systemie udziału w zyskach robotnicy są bez kontroli i odpowiedzialności i nie kształcą się w zarządzaniu sprawami przemysłowemi. Przyniołoby tych można nabierać jedynie w warsztacie kooperatywnym, założonym przez ludzi, którzy sami dostarczali kapitału, ponosząc ryzyko, nadzorując cały interes i dzieląc zyski. Udział w zyskach pod jednym chłobodawcą wyrabia lepszą klasę robotników: warsztat kooperatywny kształci i lepszą klasę ludzi. Udział w zyskach, przynany przez chłobodawców, jest dobrą rzeczą dla robotników, zarówno jak i dla ich panów — ponieważ zudawała ich podwładnych, udoskonalała ich i opóźnia tworzenie warsztatów kooperatywnych, które staną na rynku pracy do współzawodnictwa i osiągną swój cel.

Udział w zyskach nie poeiga za sobą przetworzenia się społeczeństwa, nie zakłada zarządu spraw handlowo-przemysłowych, nie ogranicza prawa posiadania, nie wymaga udziału państwa i nie konfiguje nieczyj własności: wyrównywa majątki bez łupienia, zabezpiecza kapitał przez uczynienie go sprawiedliwym i uniemożliwia niepewność bytu oraz pauperyzm przez dostarczenie każdemu pracowniemu człowiekowi dostatecznych środków utrzymania.

Zasada udziału w zyskach wymaga ogromnego zrozumienia całej sprawy i kompletnego pozbycia się wszelkich przesądów społeczeńia, wynikających z uprzedzeń, które mają swoje źródło w kapitalizmie i współzawodnictwie: Jeszcze niewielu robotników pojmuje dokładnie całą doniosłość zasady podziału zysków, ponieważ nikt ich w tym kierunku nie kształcił. Tylko nieliczne wyjątki wśród przedsiębiorców mają poczucie swych wielkich społecznych obowiązków, nakazujących rozłączać pewną opiekę nad ludźmi, znajdującymi się wprost w mocy kapitalisty. Sami zaś robotnicy nie doszli jeszcze do tego stopnia uświadomienia, aby już zrozumieć całą doniosłość zasady podziału zysków. Przeprowadzenie każdej idei w życie wymaga przelewskiem charakteru, o który wśród ludzi najtrudniej. Wielu nie wystrzeli się nawet z tej rzekomo racji występować przeciwko udziałowi robotników w zyskach, że wyższe dochody obracają oni jedynie na użycie, a częstokroć na pijalstwo. Otóż po pierwsze robotnik i jego rodzina ma to samo prawo, co i kapitalista, do rozrywek i przyjemności, a po drugie, nie tylko robotnicy, ale i kapitaliści sami zacychają nie inny ze swych dochodów czynią użytek, chyba, iż są one tak olbrzymie, że pozwalają właścicielowi swemu używać do syta i jeszcze dają mu możność obrócenia reszty na jakiś inny szlachetniejszy cel. Argument ten jest więc zupełnie fałszywy i nie powinien żadnej odgrywać roli.

Należy jeszcze dodać kilka słów w odniesieniu do teoryi warsztatu kooperatywnego, ponieważ nie każdy może być w możności odrzucić ideę tej pożytecznej instytucji zrozumieć. Otóż teorya warsztatu kooperatywnego polega na tem, iż robotnicy muszą posiadać o ile możności własny kapitał, a dopótyczek jak najmniej. i to na 5 procent, zupełnie tak samo jak i w magazynach; dalej powinni pracować sami za najwyższą w kraju płać, przeznaczając pewien fundusz rezerwowy i fundusz strat, zysk zaś rozdzielić pomiędzy siebie, zostawiając połowę, jeżeli nie wszystko, w interesie — na jego rozszerzenie.

Przy większym ryzyku robotnicy muszą płać kapitalowi 6 i 7 proc., ale powinno się to dziać tylko pod tym warunkiem, iż gdy fundusz rezerwowy dojdzie do wysokości połowy pożyczonego kapitału, procent obniży się do 5 od sta.

Następnie należy zyskać człowieka, znającego cały interes szczegółowo i zdolnego do prowadzenia go i to prowadzenia go tak, jakby był jego prywatną własnością, a jednak pobierającego jedynie rynkową płać za swą robotę, jakoteż sprawiedliwy udział w zyskach razem z robotni-

kam. Robotnicy muszą być wyższymi ludźmi od niezetkniętych magazynu, ponieważ potrzebują lepszego sądu o rzeczy, więcej pracowitości, cierpliwości, wreszcie więcej ufności, a mniej podejrzliwości.

„Kooperacya — powiada prof. Marshall — jest dziekiem zaufania, a ignorancja jest rodzicem nieufności¹⁴. Ufność oraz inteligencja są potrzebniejsze w warsztacie, niżeli w magazynie. Jeżeli członkowie magazynu pilniają swego jako tako, sprawę nie mogą wziąć bardzo złego obrótu. Pierwszy bilans kwartału, nie wykazujący zysku, dowiedzie im jasno, iż coś jest w nieporządku, skoro zysk został rozstrwoniony. Tymczasem w warsztacie cały kapitał znajduje się w rękach zarządzającego. Może on poczynić nierozważne zakupy: może przyjąć zamówienie, nie dające się wykonać po umówionej cenie. Czasami zaś pomimo najlepszej woli zarządzającego ceny rynkowe mogą spaść, mogą znaleźć się długi, jakoby pojawić się niespodziewanie przeciwności, w przemysle nieuniknione, których żadna przezorność nie jest w stanie przewidzieć lub odwrócić. W takich razach nie należy zaraz tracić zaufania, lecz stanąć do wal i odważnie i pomy ponosić wzajemne ofiary, póki złe dni nie przemijają.

Gdy interes kooperatywny upada, to się zawsze gani za to członków — i nikt nie pyta, jakiego mieli zarządzającego. Rozwaga tak jest niezbędna w zarządzającym, jak umiejętności w interesie. Zarządzający nie powinien przybierać obrażających nim, zapominając, iż godność bierze źródło w pracy, a nie w stanowisku. „Maniery — powiedział Burke — mają więcej znaczenia, niż prawo. Prawo dotyka nas ledwie tu i owdzie, ledwie raz i drugi. Maniery zaś właściwie są tem, co nas dręczy lub uspokaja, znieważa lub oczyszcza, czyni nas barbarzyńcami lub też ludźmi subtelnymi przez nieustanne, ciągłe, jednakowe, nieodczuwalne działanie, podobne do działania powietrza, którym oddychamy. Nadają one barwy i kształt naszemu życiu¹⁵. W zarządzającym maniery są rzeczą bardzo doniosłą: w magazynie a zwłaszcza w warsztacie kooperatywnym znaczą bardzo wiele.

Robotnicy zaś ze swej strony powinni mieć dosyć rozumu na to, aby słuchać tych, których postawili nad sobą, nie tylko tak, jakby słuchali w prywatnym warsztacie, ale o wiele lojalniej. Gdzie nie ma posłuszeństwa, tam nie ma zysku, ani jednności, ani koleżeństwa. Wszystkie sprzedawane towary, lub też praca, wykonana przez kooperatorów, powinny odznaczać się ceclą najlepszą ze wszystkich cen handlowych — rzetelnością i dobrocią.

Abby rezultaty warsztatu kooperatywnego były zadowalające, wydatki muszą się ograniczać do niezbędnych dla prowadzenia interesu. 5 od sta jako procent od kapitału, 10 procent na fundusz strat, i takie ustępstwa dla klientów, jakie obejmowało ogłoszenie, stanowią niezbędne wydatki. Nadwyżka tworzy udział pracy w zyskach, i nie należy czynić żadnych wydatków, prócz robotnicy nie otrzymają 10 procent swych zwyyczajnych płac. Co zaś pozostanie po nad to, może być rozdzielone pomiędzy robotników, fundusz na wykształcenie, jakoteż fundusz nagród dla wynalazców, a to mianowicie w takim stosunku, jaki zostanie uznany za najodpowiedniejszy dla rozwoju interesu.

W warsztacie kooperatywnym pracujący nie szuka wcale dobroczynności i nie pożąda jej. Wie on dobrze, iż biedny w starości nie będzie potrzebował wsparcia — którego też nie przyjmie. Musi on pamiętać sam o sobie i patrzeć, aby miał płacę i zysk, z którego wiele można zaoszczędzić na czarną godzinę. Sprawiedliwy podział zysków podwoi płacę.

Robotnicy o podwójnej płacy mogą kupować dwa razy tyle w magazynie. Gdyby robotnicy mieli dosyć pieniędzy na wszystkie potrzeby swoich rodzin, powstałby krajowy rynek zbytu, o wiele większy i ważniejszy od wszystkich obcych rynków. Byłby on nie tylko większy ale i pewniejszy. Słyszy się skargi, iż robotnicy popierają fałszerstwo,

złą robotę i bardzo niskie płace, ponieważ nabywają towary lichego gatunku, zarówno pod względem materiału, jak i wykonania: liche, bo tanie. A coż zniewala ich do tego, jeżeli nie zbyt mały zarobek za ucziwą pracę? Jedynie warsztat kooperatywny może położyć koniec temu stanowi rzeczy.

Dla czegoż dostatek nie staje się udziałem tych, którzy go stwarzają?

Nie można zaprzeczyć, że w łonie samych kapitalistów pojęcia ulegają powolnym zmianom i że kapitaliści czasami czynią pewne ustępstwa na rzecz robotników. Sprawiedliwość może to przyznać: ale są to objawy tak odosobnione i tak nie nie znające, iż zawsze tylko propagandę kooperatywną może się udać wprowadzić sprawiedliwość do stosunków wytwórczości, a następnie ograniczyć plagę, jaką są zbyt liczni i za wiele zysków pochłaniający pośrednicy, bez których w znacznej ilości obcy się można.

Autor angielski, na którego pracę referat ten się opiera, stara się wykazać w osobnym rozdziale różnice pomiędzy kooperacyą a socjalizmem i dowieść, iż kooperacya jest o wiele od socjalizmu lepsza i bezpieczniejsza, jakoteż prościej do celu prowadzi. O ile bowiem socjalizm pragnie koniecznie organizacyi i pomocy państwowej, kooperacya domaga się przeciwnie pomocy własnej, prywatnej zapobiegliwości i daje możność sprowadzenia znacznej, jeżeli nie zupełnej poprawy stosunków ekonomiczno-społecznych bez gwałtownych przewrotów politycznych lub ekonomicznych i bez czynienia zamięchu na jedną z najważniejszych podstaw dzisiejszego porządku społecznego, bez którego wielu ludzi wogóle życia pojąć nie jest w możności, a mianowicie bez znoszenia własności prywatnej. Kooperacya, przeciwnie dąży do tego, aby, nikomu niczego nie odbierając i nie wstrząsając organizmem społecznym, dać wszystkim możność posiadania własności prywatnej i tego zadowolenia, jakie jest udziałem ucziwej pracy, której owoce pozostają w rękach robotnika. Jednem słowem, o ile socjalizm jest rewolucyjny i dlatego mocno ryzykowny, o tyle kooperacya jest ewolucyjna i przedstawia daleko mniejsze niebezpieczeństwo, a większą pewnością dojeżdża do pożądaných reform ekonomiczno-społecznych, opierających stosunki ludzkie na zasadach sprawiedliwości i słuszności. Z tego to powodu w konserwatywnej Anglii socjalizm ma stosunkowo bardzo mało zwolenników, kiedy przeciwnie kooperacya liczy ich już miliony. Wyniki zaś tej organizacyi są istotnie tak wspierające i imponujące i tyle już dobrego przyniosły klasie robotniczej, iż można zgodzić się na wyższość kooperacyi nad socjalizmem, przynajmniej w dzisiejszym stadium rozwoju ekonomiczno-społecznego. Stąd też ruch angielski zasługuje na baczną uwagę ze strony przyjaciół klasy robotniczej, pragnących poprawy jej bytu bez równoczesnego narzania jej na niebezpieczne eksperymenty socjalistyczne. Zresztą pomiędzy socjalizmem a kooperacyą i ta jeszcze wielka i doniosła istnieje różnica, iż socjalizm jest zarazem doktryną polityczną, kooperacya zaś jedynie ekonomiczno-społeczną i dla tego może więcej zwrócić uwagi na proces produkcji i konsumpcyi, o który tak bardzo chodzi.

Autor zastanawia się też nad stosunkiem kooperacyi do tradycjonistów. Ponieważ taka organizacya robotnicza u nas nie istnieje, przeto nad tą stroną sprawy zastanawiać się nie będziemy. Za to należy się słów kilka stosunkowi kooperacyi do wychodźstwa, która w Anglii takie same czyni spustoszenia, jak i u nas.

Emigracya jest lekarstwem na nadmiar ludności, ale kooperatywne organizacje rolne i przemysłowe dostarczyłyby tej samej ulgi bez utraty najlepszej części społeczeństwa.

Nikomu dumnemu z dzielności swego kraju, z postawy i siły mężczyzny, ze zdrowia i piękności kobiet, nie

może być przyjemnie patrzeć, jak kraj pozbywa się kwiatu ludności, odznaczającego się zdrowiem, dzielnością i pracowitością; albowiem słabi, bojaźliwi i próżniacy, nie uważani za dobrego materiału kolonizacyjnego, nie cieszą się względami agentów emigracyjnych, którzy ich też za wspólną zgodą pozostawiają w kraju.

Od Administracji.

Szanownych prenumeratorów którzy zalegają z przedpłatą lub niezapłacili jej za rok bieżący uprzejmie prosimy aby byli łaskawi użyć przekazów w poprzednim numerze przesłanych w celu uregulowania nakładu naszego pisma.

Notatki.

Bilans akcyjnego Banku związkowego za rok 1902.3.

a) Rachunek strat i zysków

Przychód: odsetki pobrane	122,184.23
odsetki przenośne	1,692.33
prowinzja bankowa	3,244.72
kupony (proc. od efektów)	319.87
Razem	127,441.15
Rozchód: odsetki zapłacone	22,828.54
przenośne	11,494.79
20% amort. kosztów zał.	6,517.98
10% amort. inwentarza	404.49
administracyja	35,283.66
zysk	50,911.69
Razem	127,441.15

b) Bilans.

Stan czynny: kasa — gotówka	72,181.92
koszta założenia	26,071.98
inwentarz	3,640.48
dłużnicy w rach. bież.	288,065.81
pożyczki na skrypta	42,340.—
koszta prawu i prot.	160.86
papiery wartościowe	4,493.92
weksle	1,480,195.51
procenta naprzód zapłać.	1,692.33
Razem	1,918,842.26
Stan bierny: kapitał akcyjny	1,000,000.—
wierzyciele w rach. bież.	405,366.35
proc. skrypt, naprz. pobr.	430.47
reeskont weksli	451,069.48
proc. od weksli naprz. pobr.	11,064.32
zysk	50,911.69
Razem	1,918,842.26

Dyrekcja akc. Banku związkowego

W. Biechoński, P. Szczepański, N. Ulmer.

Komitet kontrolujący:

K. Łaski, L. Baldwin Ramutt, W. Terenkoczy.

Austriacki Bank dla krajów koronnych. Rada zawiadowcza austriackiego Banku dla krajów koronnych, zatwierdziła na posiedzeniu odbytem w dniu 26 lutego br., przedłożony bilans za rok 1903.

Bilans wykazuje dochód brutto 9,295,618 K. 96 h., a po odciągnięciu kosztów, podatków i odpisów, czysty dochód 4,894,716 K. 96 h. (włącznie z przeniesieniem

zysku z 1902 r. 225,882 K. 89 h.). Powyższy czysty dochód składa się w okrągłych cyfrach z następujących pozycji:

przeniesienie zysku	256,000 K.
dochód z odsetek	5,572 000 "
dochód z prowizji	2,637 000 "
zysk na dewizach	189 000 "
zysk na efektach i T. konsor.	641,000 "

co w ogólnej sumie stanowi odsetkowanie kapitału akcyjnego 11·3%.

Rachunek odsetek wykazuje w porównaniu do roku 1902 więcej o 200,000 kor., rachunek z prowizji z kursu bankowego i komisowego towarów więcej o 17,000 K. natomiast zysk z rachunku konsoreyalnego i efektów, wynika głównie ze zrealizowania różnych udziałów syndykato-owych, obligacji i akcji kolejowych, tudzież z ruchu kopalń węgla w Dąbrowie.

Rozchody, podatki i inne ciężary wynoszą 4,401 000 K., zatem o 30,000 K. mniej, niż w roku 1902.

Odpisy wątpliwych należności w sumie 282,000 K. ustąpiły wskutek oszustwa przez fałszywe weksle w filii w Pradze.

Pozostający do rozporządzenia czysty zysk wynosi 4,805 000 K.

Na podstawie tego wyniku, postanowiła rada zawiadowcza Banku dla krajów koronnych, przedłożyć zwyczajnemu walnemu zgromadzeniu, które się ma odbyć w dniu 29 marca br., oznaczenie dywidendy za ubiegły rok administracyjny na 20 K. za akcję, czyli 5%, następnie po wypłacie dotychczas statutu wyposażyć fundusz dyspozycyjny na cele emerytalne kwotą 100,000 K., a resztę w kwocie 666,950 K. 14 h., przenieść na nowy rachunek.

Wystawa przemysłowa. W roku 1906 odbędzie się w Medyolanie międzynarodowa wystawa przemysłowa, poświęcona głównie środkom transportowym, sztuce stosowanej, przemysłowi artystycznemu i sztuce dekoracyjnym, w zakres których wchodzi także drukarstwo. Informację udziela Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie.

Z wystawy metalowej piszą nam: Tak dziś w świecie technicznym zdobywają sobie uznanie i coraz szersze zastosowanie konstrukcje żelazno-betonowe będą na Wystawie bardzo dobrze reprezentowane. Dotychczas zgłosiły się już do współudziału dwie firmy krajowe, posiadające u nas zastępstwo konstruktorów zagranicznych. Komitet przyjął zgłoszenia te, zastrzegł jednakowoż, że materiały do tych konstrukcji — a więc w tym wypadku cement — musi pochodzić z fabryk krajowych.

Z Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego.

Taryfy eksportowe dla galic. drzewa.

Zabiegi wschodnio-galicyjsk. producentów drzewa tartego oraz Centralnego Związku fabrycznego — w celu uzyskania rozszerzenia istniejących alg dla eksportu galicyjskiego drzewa tartego do Niemiec (via Laube nad Łabę oraz via Oświęcim) nie przyniosły dotychczas rezultatu; co gorsza, wyliczono pewną ilość stacyi niemieckich z dotychczasowej refakcji na Podmokle (Bodenbach). Skutkiem tak nieprzychylnego stanowiska naczelnego zarządu kolei państwowych wobec usprawiedliwionych żądań naszego kraju — z tem większą energią zażądali interesenci, poparci przez Centralny Związek fabryczny — jako nieodzownego *minimum* zaprowadze-

nia wyjątkowej taryfy IX d, dla transportu drzewa tartego do Górnego Śląska, Wrocławia i Poznania. Żądanie to w pełni uzasadnione jest wyjątkowymi okolicznościami. Wskutek huraganu bowiem, który zeszedł wiosny wyłamał około miliona metrów zrębowych drzewa na Śląsku, pojawiło się tanie drzewo w lieliwych gatunkach z Górnego Śląska w znacznych ilościach na targu lokalnym, ograniczając zbity dla tych najpośledniejszych gatunków naszego materiału tartego, którego gdzieindziej wogóle sprzedawać nie możemy. Od spełnienia powyższego postulatu ministerstwo kolejowe niżej już chyba wycinać się nie może. Albowiem innym krajom austriackim produkującym drzewo (krajom alpejskim i Czechom), nie opecia się poprosić konkurować na rynku wschodnio-niemieckim z Galicyą, gdyż posiadają bliższe i korzystniejsze pola zbytu. Nie stoją daleko na przyszłość żadne umowy kartelowe z obecnymi kolejami. Wreszcie i z punktu fiskalnego kolej państwowa winnaby zrobić żądane ustępstwo, gdyż w razie odwołania rzeczowej niższej taryfowej ustawy eksport pośledniejszego materiału drzewnego z Galicyi na Śląsk w zupełności i cały ten transport odpadłby kolejom państwowym.

Do tych wszystkich momentów przytężyć się w ostatnich czasach nowy, mianowicie depresja na światowym rynku drzewnym wskutek wojny azjatyckiej. W Anglii ceny nagle spadły, nad Renem daje się spostrzegać stagnacya: a zatem musi pojsć wkrotce ujemny refleks w Niemczech środkowych i wschodnich. Co więcej wojna wpłynęła stanowczo na zmniejszenie się ruchu budowlanego w Rosyi (wskutek utrudnienia kredytu), zaczęło pojsć musi z wiosną zwiększenie naporu konkurencyi drzewa rosyjskiego (konkurencyi, której dotąd nie odczuwaliśmy) *via* Krolewiec, Kijajewa itd. w Niemczech.

Tak więc odmowa ze strony ministerstwa kolejowego byłaby niezrozumiała. Byłoby to poprostu zasadnicze lekceważenie interesów galicyjskiego przemysłu. Koło polskie tej sprawie zna, a znając nie uchyli się od ponowienia już raz nadarzonej interwencyi.

Konferencya przemysłowa odbyła się w Związku naukowo-literackim pod przewodnictwem Ks. Andrzeja Lubońskiego. Po całym cyklu odczytów, poświęconych przemysłowi Królestwa, które wygłosił p. Henryk Radziszewski, przysła z kolei na porządek dzienny sprawa przemysłowania Galicyi. Referent dyr. Battaglia zapowiedział na wstępie, że w konferencyi poda tylko sam szemat obszernego wykładu (który odbył się we wtorek 1. marca), aby dać substrat do dyskusyi bardziej rzeczowej, niż to możliwem jest na doręczyc zwołanych wiecach przemysłowych. Sprawa przemysłowania kraju rozważana była dotychczas u nas za zwyczaj w braku dokładnych danych w związku z pesymistycznym lub optymistycznym nastrojem referenta. Obraz wychodził wskutek tego zbyt czarno lub zbyt jasno. Do niedawna istniała w pewnych kołach wątpliwość, czy nadanie naszemu krajowi charakteru przemysłowego jest pożądanem. Obecnie wątpliwość ta nie istnieje. Powstało jednak pytanie czy kraj nasz ma warunki rozwoju przemysłu. I ta wątpliwość została już rozstrzygnięta: Galicya podobnie jak Węgry posiada dziś charakter kraju rolniczo-przemysłowego. Warunki rozwoju przemysłu możemy podzielić na kilka działów. Stosownie do tego rozważać będziemy warunki przyrodzone ziemi, naturalne jej bogactwa, geograficzne położenie, przemyśły i wady materiału ludzkiego, zatrudnionego w przemyśle czy to na stanowiskach kierowników, czy wykonawców, warunki zbytu wewnętrznego, organizacyę handlu, wreszcie nastroj samogó społeczeństwa. Na osobną uwagę zasługują warunki kredytowe i prawne, w jakich rozwijać się musi nasz przemysł. Wreszcie należałoby rozważyć, które mianowicie gałęzie przemysłu mają w związku z całokształtem warunków najlepsze

szanse rozwoju, które dotychczas się już rozwinęły, a które pozostają w upadku. Po zagaleniu rozwinęła się ożywiona dyskusya, trwająca do godz. 10. wieczór.

Z Tow. „Pomocy przemysłowej“. Towarzystwo „Pomocy przemysłowej“ w Przeworsku, donosi w wydanym niedawno sprawozdaniu, między innymi: Wpłynęliśmy na zarządy fabryk i gorzelni naszego okręgu, aby brały liny, sznury, pasy, płachty, worki, papier, płótno, gwoździe z fabryk krajowych. Dz. 5 obelodzimy sklepy z katalogiem w rękę, zaczęli kupców, by każdy na najbliższy wiec przemysłowy (6. marca b. r.) dostawił kilka próbek towarów krajowych, jakie ma na składzie. Próbki tutek i bibutek cygaretowych rozdajemy chłopom i mieszczaństwu w myśl życzenia producenta. Zresztą mamy już w sklepach gwoździe z Podgórza, świece krajowe, mydło, wszystkie wyroby „Tlenus“, ołówki, pióra i t. p.

Jarmark wyrobów krajowych. Na wiecu kobiet który odbył się przed kilku miesiącami, w sali Filharmonii, zwołany przez Tow. oszczędności kobiet dla przedsięwzięcia akcji podniesienia przemysłu krajowego, podniosła p. Jadwiga Warchałowska myśl urządzania jarmarków z wyrobami krajowymi. Projekt p. Warchałowskiej bardzo dobrze pomyślany zyskał ogólną sympatyi na wiecu, a Tow. oszczędności kobiet postanowiło już w tym roku urzeczywistnić go. W tym celu odbyło w tej sprawie kilka posiedzeń wydziału Towarzystwa, a onegdaj zwołano komitet obszerniejszy z poza Tow., do którego zaproszono także panów. Wobec licznej grona p. Warchałowska w krótkim a treściwym przemówieniu przedstawiła jeszcze raz swój projekt, poczem, po dość długiej i ożywionej dyskusyi uchwalono wybrać komitet, który ma zająć się ułożeniem ostatecznego programu takiego jarmarku. Do komitetu tego weszły pp. Anna Gostyńska, Mściwajewska, hr. Siemińska, Steczkowska, Wanda, Warchałowska, Jadwiga, Batagliowa i prof. Twardowska, oraz panowie: Bol. Lewicki, pr. f. Libański, ks. Gredroy i dr. Olszewski. Pierwszy jarmark ma się odbyć już w drugiej połowie czerwca.

Przeglądowa wystawa przemysłu krajowego w Samborze. Miejsceowy komitet wystawy, którego prezesem jest p. Steuermann, sekretarzem zaś p. M. Bojarski, zawiadamia, że otwarcie 14-dniowej wystawy przeglądowej przemysłu krajowego nastąpi 15 marca r. b. Wystawa obejmie wszelkie artykuły spożywcze, przetwory chemiczne, przybory toaletowe, towary galanterijne, wyroby tkackie i powroźnicze, garncearskie i majolikowe wyroby przemysłu drzewnego i koszykarskiego i t. d. z wyłączeniem przedmiotów nielegalnych rozkładanych lub zepsuciu. Spis przedmiotów wystawionych oraz same przedmioty nadsyłać należy do dnia 10. marca z oznaczeniem cen sprzedażnych.

Komitet zastrzega sobie na pokrycie kosztów wystawy 12 procent, z ceny uzyskanej z sprzedaży wystawionych towarów, a nadto takżę za zajęte miejsce w wysokości pięciu koron za m. kw. podłogi z odpowiednią powierzchnią ściany. Przy zajęciu większej ilości metrów kw. i w wypadkach godnych uwzględnienia znaczny opust.

Następnem wystawą ma być założenie bazaru lub rozpowszechnienie wyrobów krajowych w tutejszych handlach, co tem więcej powinno zachęcić wystawców i przemysłowców do jak najlichnieszego wzięcia udziału w wystawie.

Nową gałęzią przemysłu krajowego. a raczej nie nową, ale w kraju prawie nie znaną jest wyrob pudełek drewnianych, używanych w aptekach drogueryach w fabrykach smarów czernidła do butów i t. d. Fabrykacya tych pudełek zajmują się, jako przemysłem domowym, mieszkające gminy Felizental (począz Tucholka) obok Skolego, w powiecie stryjskim Głównym organizatorem, a za-

razem reprezentantem tego przemysłu jest p. Gintner w Felizentalu. Pudełka drewniane wydają się na pozór drobnym artykułem, rozchodzą się one jednak masami prawie po całym świecie.

W kraju przemysł ten nie jest dostatecznie znanym i wielu odbiorców na tego rodzaju pudełka sprowadza z zagranicy. Brak może dostatecznej organizacji handlowej wewnątrz kraju powoduje to nieracjonalne postępowanie.

Podobno wielkie zagraniczne fabryki czernidła do butów z koryteli i do nas niepotrzebnie towar się sprowadza używając naszych pudełek z Felizentalu.

Namiesnictwo a przemysł krajowy. Po raz pierwszy postanowił oddział techniczny Namiesnictwa (po części wskutek zabiegów »Centralnego Związku fabrycznego«) zawiązać kraowe fabryki maszyn do współbiegania się w dostawie bagrów dla regulacji rzek Dotychczas znanawiano te przyrządy bez konkurencji a firmy Schimmelbusch w Brigittenau, pomijając zupełnie fabryki nasze, które uważano za niezdolne do ich wykonania. Skromny wprawdzie jest początek bo na razie rozpisano ofertę tylko na 2 bagry, niemniej jednak nadzieję, że ten pierwszy krok da właściwym organom sposobność przekonania się dowodnego, że większe nasze firmy mogą i na tem polu śmiało konkurować ze zakładami fabrycznymi obokrajowymi. W ogóle trzeba z zadowoleniem skonstatować, że pan Namiesnik i w ogóle całe Namiesnictwo odnoszą się do przemysłu krajowego z wielką i czynną życzliwością.

Haracz przemysłowy. Kraj nasz opłaca potężny haracz zagraniczny w formie różnych niepotrzebnie sprowadzonych towarów, tudzież przyborów i narzędzi w dziedzinie nawet najbardziej rozmaitych gałęzi przemysłu. Między innymi przemysł masarski rozwinął się u nas na większą skalę, a zwłaszcza wędliny krakowskie mają już ustaloną markę na dalekich rynkach handlowych. Masarze potrzebują do siekania mięsa kłociów, sporządzonych z drzewa dębowego, lepszych z drzewa grabowego. Kłoc składa się z kawałków drzewa dębowego bez sęków. (lepsze są z drzewa grabowego) spojonych razem i ujętych obczemami. Kłociów używają tylko masarze galicyjscy, gdyż zagraniczni nie produkują towaru tej jakości, co nasi i obchodzą się bez kłociów. Otóż nie do wierzenia, a jednak prawdziwe. Kłoce te, sporządzone z naszej grabiny, sprowadza się z Wrocławia. Przy cenie 6 koron w złocie od 100 kłgr., kłoc ważący 700 kłgr. kosztuje loco Kraków 280 koron czyli 100 kłgr. galicyjskiej grabiny opłaceniem dla i haraczu niemieckim fabrykantom kosztuje 40 koron. Może który z naszych warsztatów cieślielskich lub stolarskich zajmie się sporządzaniem kłociów masarskich i uwolni masarzy od płacenia haraczu fabrykantom niemieckim.

Pisaliśmy niedawno o anormalnych stosunkach, panujących w okolicy Oświęcimia, która na wszelkie widoki do przekształcenia się w wielkie ognisko przemysłowe. Coż, kiedy osada ta zatamowana jest niemal w swym rozwoju wskutek wstrętnej wprost stanu drogi dojazdowej, arterji łączącej tamtejsze zakłady fabryczne ze stacją kolei północnej Oświęcim. Wskutek komplikacji, zachodzących co do zakresu działania poszczególnych władz autonomicznych i rządowych, oraz co do prawnego charakteru tej drogi, sprawa rekonstrukcji jej przeciągała się »ad infinitum«, mimo licznych bezpodstępnych komisji.

Dopiero teraz dzięki energicznej interwencji Stałostwa bialskiego, tudzież »Centralnego Związku fabrycznego« udało się wreszcie skłonić lokalne czynniki do gruntownego naprawienia tej drogi, które jest już w toku.

Taryfy na meble gięte. Przy pomocy »Centralnego Związku fabrycznego« udało się dla wywozu mebli giętych

z fabryki Michała Adera w Jazowsku (Nowy Sącz) do Hamburga (na eksport zamorski) uzyskać w Ministerstwie kolejowemu zapewnienie, iż koleje państwowe austriackie postawią związkowi kolejowemu północno-niemiecko-galicyjskiemu wniosek na obniżenie taryf dla powyższej relacji takiej, by w ten sposób wyrównały się we właściwym stosunku szanse wywozu z Jazowską z szansami stacyi, położonych bardziej na wschód (n. p. Łódźgowiec na kolei północnej). Ponieważ głos kolei państwowych austriackich w rzeczonym związku taryfowym w powyższej sprawie najwięcej zawąży na szali, można obniżenie taryf dla Sącza uważać już za zupełnie zaewniowane.

Biuro reklamy wyrobów krajowych pozostało w tych dniach okoliczności następującej: W pierwszych początkach istnienia Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego, powołaliśmy do życia »Biuro reklamy i rozpowszechnienia wyrobów krajowych«, które miało zamiar utrzymywać stałe ze względu na ważne zadanie tego działu obrony naszego przemysłu. Jednym z głównych zadań Biura reklamy będzie obok organizowania krajowej Ligi przemysłowej, jak wynika zresztą z samej jego nazwy szerokie reklamowanie i rozpowszechnianie wyrobów krajowych różnymi postępowaniami a skutecznymi środkami. Za jeden z najskuteczniejszych środków reklamy uważamy w naszych anormalnych warunkach nacoczne przekonywanie konsumentów o jakości, wykończeniu, wyglądzie i przystępnej cenie wyrobów krajowych, a to przez urządzenie od czasu do czasu przeglądowych wystaw przemysłu krajowego w stolicie ich i w pojedynczych miastach prowincjonalnych. Wystawy te urządzone według pewnego systematycznego programu z jak największą oszczędnością, organizowane przez Wydział Towarzystw »Pomoce przemysłowej«, które zawiązują się z naszej inicjatywy w całym kraju, będą obejmowały okazy, wzory, próbki, ewentualnie katalogi, cenniki i plakaty, dotyczące ile możności jak najliczniejszego szeregu artykułów krajowej produkcji. Pozwalamy sobie zwrócić uwagę wszystkich Szanownych Producentów krajowych a szczególnie Członków Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego na te »Przeglądowe wystawy przemysłu krajowego« na ich znaczenie i na znaczne korzyści, mogące wyniknąć z systematycznej organizacji wspomnianych wystaw. Ze swej strony będziemy informować Producentów o każdej wystawie, o jej terminie, szczegółach urządzenia, o warunkach przyznanych przez Komitety wystawowe producentom w należytym czasie i szczegółowo, a szczególnie członków naszej instytucji i utrzymywaj dla nich dokładną ewidencję tego nowego środka reklamy.

Ponieważ jednak wystawy w mowie będącej dadzą się urządzać tylko w znaczniejszych miastach okręgowych i tylko w większych odstępach czasu, więc chcąc drogę nacocznej reklamy wyrobów krajowych rozszerzyć na jak największą ilość miejscowości kraju i chcąc dotrzeć z okazami naszej produkcji do najmniejszych zakątków kraju, postanowiliśmy niezależnie od systemu omówionych »Przeglądowych wystaw przemysłu krajowego« wprowadzić w życie rodzaj »Ruchomej wystawy przeglądowej wyrobów krajowych«.

W szczególności delegat utworzonego przez nas »Biura reklamy i rozpowszechnienia wyrobów krajowych« odbywając podróże agiacyjne, wozieć będzie zawsze ze sobą stosowną kolekcję wzorów, próbek i okazów krajowej produkcji, zaś co do większych artykułów lub co do towaru nie dającego się łatwo przewozić, katalogi i ilustracje oraz cenniki, dające pogląd na jakość i wartość konsumcyjną danego artykułu i w czasie wieców przemysłowych, zgromadzeń agiacyjnych i przy innych nadarzonych sposobnościach okazywać będzie te wzory i próbki krajowej produkcji, używając ich do ilustrowania swoich

odeczytów, publicznych referatów i innej ustnej propagandy. Ten sposób propagandy i reklamy krajowych wyrobów wydaje się nam najbardziej odpowiedni do wykorzenienia w społeczeństwie naszym fałszywych uprzedzeń i zaprzycania na wartość i przydatność spożywczą i użytkową naszych wyrobów. Ponieważ urządzenie takiej «Ruchomej wystawy przeglądowej» choć wzory i okazy na jej cel dostarczą nam Producenti krajowi bezpłatnie, wymagać będzie znacznych kosztów, przeto zmuszeni jesteśmy ustanowić dla pokrycia ich, pewną umiarkowaną opłatę.

Ponieważ zamierzamy w jednym roku urządzić demonstrację tej projektowanej ruchomej wystawy w 60 miejscowościach kraju; to okaże się, że koszt ogólny podróży delegata Biura reklamy, koszt transportu towaru, rozpakowanie i zapakowanie, łącznie z innymi wydatkami wyniesie $60 \times 150 \text{ K} =$ okrago 9000 K.

Przy przypuszczalnym udziale około 45 producentów w tych wydrownych wystawach przypadnie na jednego producenta jako koszt reklamy naocznej w 60 miejscowościach rocznie kwota 200 K. Znaczy to, że za kwotę około 3 K. będzie każdemu z Producentów, biorących udział w tej instytucji Wędrowniej Wystawy, dana możność okazania swego towaru, wyjaśnienia jego wartości, cen, jego wyższości lub co najmniej równości z towarem zagranicznym w jednej z 60 miejscowości w roku, wobec licznego, kilkaset osób liczącego zgromadzenia z różnych sfer społeczeństwa. Dla Członków Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego mamy zamiar przyznać 30% opust należności za przyjęcie artykułów przez Nicli wybranych do kolekcji wystawy ruchomej naszego Biura reklamy. Należność za wystawę ruchomą płatną będzie kwartalnie z góry. Zandwień na pojedyncze wyroby delegat nasz nie będzie mógł przyjmować, będzie jednak informował należycie publiczność o warunkach nabycia towaru na podstawie udzielonych przez każdego wystawcę wskazówek, odsyłając chęć kupna mających do właściwego zastępcy handlowego.

Ponieważ dojście do skutku projektowanej przez nas «Wędrowniej wystawy wyrobów krajowych» zależy od ilości zgłoszeń ze strony P. T. Producentów krajowych, a nadto niektóre szczegóły tego urządzenia chcemy podać jeszcze pod ocenę fachową z ich strony, przeto pozwalamy sobie niniejszem zapytać Wpana, czy weźmie udział w «Wystawie wędrowniej» z swoimi wyrobami i prosimy o udzielenie nam swoich cennych uwag i wniosków co do szczegółów urządzenia tego środka reklamy.

Wiece przemysłowe. W Przeworsku odbędzie się w dniu 6. marca w niedzielę o godz. 5 popołudniu w sali «Sokoła» wiece przemysłowe, z inicjatywą tamtejszego ruchu Towarzystwa. «Pomocy przemysłowej». Kierownik «Biura reklamy» przy Centr. Związku galic. przemysłu fabr., p. Olszewski, wygłosi referaty: «O stanie dzisiejszej produkcji przemysłowej», «O sprawie węglowej» i «O postępie w organizacji i działalności Tow. «Pomocy przemysłowej». Tego samego dnia odbędzie się wiece przemysłowe w Rudkach, zwołany przez tamtejsze Towarzystwo «Pomocy przemysłowej», na którym referat wygłosi dyrektor «Centr. Związku fabr.», dr. Battaglia.

Kolej północna i przemysł krajowy. Kolej północna — która przecież w bardzo znacznej mierze z kraju naszego żyje i wzbogaca się — z dziwną obcością przechodzi do porządku dziennego nad naszymi skromnymi postulatami przemysłowymi. Oto przykład: Fabryka impregnowania drzewa hr. E. Mycielskiego w Trzebini wniosła podanie do dyrekcji wspomnianej kolei, by jej oddano dostawę progów kolejowych dla drugiego toru na przestrzeni Trzebina-Łświecim, który ma być obecnie zbudowany. Mimo, że oferta ta była nader korzystną, bo ceny

stawiała znacznie niższe, od firm konkurencyjnych, a położeniem swem była najwłaściwszą do podjęcia się tych robót, wreszcie mimo gorącego poparcia przez «Centralny Związek fabryczny», dyrekcja kolei północnej ofertę tę odrzuciła.

Z wystawy metalowej. Komitet wystawy postanowił dopuścić do udziału w wystawie materiały opałowe. Bez wątpienia nasze kopalnie węgla, oraz zakłady, produkujące torf opałowy czy koks, pospieszą z udziałem w dobru zrozumianym własnym interesie.

Wiece przemysłowe poprzedzony odczytem o przemysle krajowym, zwołany za inicjatywą Biura reklamy przy Centralnym Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego, odbył się w niedzielę 28. lutego b. r. o godz. 6-tej wieczorem na sali gimnastycznej Szkoły im. Św. Maryi Magdaleny przy ul. Leona Sapiehy przy współudziale licznie zebranych reprezentantów wszystkich stanów i zawodów.

Dyrektor Szkoły im. Św. Maryi Magdaleny p. Urbanek w roli gospodarza domu witając zebranych w gorących słowach, zachęcał do łącznej pracy nad uprzemysłowieniem kraju.

Główny referent wieceu, Kierownik Biura reklamy przy Centralnym Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego p. Dr. Olszewski w godzinnej blisko przemowie kreślił obraz obecnego stanu przemysłu i handlu krajowego, przechodząc z pojedynczych wszystkie jego działy od robotnika wiejskiego i stróża domowego do rzemieślnika, fabrykanta, kupca, tłumacząc przyczyny upadku wytwórczości krajowej, wskazując na każdym kroku środki zaradcze i zachęcając w wymownych słowach do zgodnego i łącznego zwalczania tej przysławionej biedy galicyjskiej.

Przemowienie swoje zakończył Dr. Olszewski zachętą do przyjęcia następujących rezolucji.

Popieranie akcyi istniejących już w Lwowie Towarzystw «Pomocy przemysłowej» i założenia Koła «Pomocy przemysłowej» dla dzielnicy szkoły Maryi Magdaleny.

Popieranie przemysłu krajowego w ogóle przez zakupowanie tylko wyrobów krajowych.

Popieranie krajowej produkcji węglowej przez używanie tylko węgla z kopalni galicyjskich.

Przyjęto je wszystkie jednomyślnie ze szczerym zapętem.

W dyskusyi otwartej na temat przez prelegenta poruszonej zabierał głos: Langenfeld przemysłowiec, Dyrektor sułkowieckiej szkoły kowalskiej p. Smereczewski, inżynier Tietz, pani Hamerka i kilkakrotnie Dyrektor szkoły im. Św. Maryi Magdaleny p. Urbanek.

Najważniejszym rezultatem wieceu, to uchwała założenia osobnego Tow. «Pomocy przemysłowej» podług wzoru istniejących już w mieście naszym i na prowincyi Towarzystw tego rodzaju. Na członków tego nowego ognia w łańcuch kraj cały obejmujących organizacyi przemysłowych zapisała się pokaźna liczba obecnych pań i panów bez różnicy stanu i narodowości.

Oby jak najrychlej nie było ani jednego z pomiędzy nas, który pojmując doniosłość pracy nad umocnieniem chleba w kraju nie łączył się w czynne szeregi pionierów lepszej przyszłości.

Kontyngent gorzelniany. W niedzielę 28. z. m. odbyła się w Wiedniu poufna narada w sprawie kontyngentu spirytusu dla gorzełn rolniczych w Galicyi, Czechach i na Morawach. Po porozumieniu wybrano komitet, którego przewodniczącym został p. Dawid Abrahamowicz, a w skład jego weszli z Polaków pp. Czech i Frommel.

Komitet ów konferował z szefem sekcji w ministerstwie skarbu p. Bernatczyńskim, ale nie przyszło do porozumienia. Ministerstwo obstaje przy tem, aby kontyngent dla nowo powstałych gorzelni rolniczych utworzony był z kontyngentu fabrycznego, a w znaczniej części z kontyngentu, który dotychczas miały gorzelnie rolnicze. Temu sprzeciwia się komitet i wskutek tego nie przyszło do zgody.

Wiec przemysłowy w Tłumaczu. W dniu 24. lutego odbyły się w naszym mieście dwa ważne zgromadzenia obywatela, zmierzające do podniesienia naszego życia ekonomicznego.

Popołudniu o 2-iej odbyło się walne zgromadzenie tutejszego oddziału Towarzystwa gospodarskiego pod przewodnictwem ruchliwego i zasłużonego wiele dla rozwoju Towarzystwa prezesa naszego oddziału p. St. Bohdanowicza. Liczny bardzo udział włościan i ich żywe zainteresowanie dla poruszonych na zgromadzeniu spraw jako to: hodowli bydła i podniesienia mleczności krów (o czem referował inspektor krajowej hodowli bydła p. Marszałkiewicz), sprawy założenia powiatowego Towarzystwa ubezpieczenia bydła i innych świadczy najlepiej o dodatniej działalności ludzi, którzy kierują i pracują w tłumackim oddziale Towarzystwa gospodarskiego

Wieczorem o godz. 6 zapelniała się sala Rady powiatowej i przyległe pokoje uczestnikami wiecu przemysłowego, między którymi nie brakło reprezentantów wszystkich warstw, stanów i zawodów. Przybyło też sporo pań.

Wiec zajął prezes Towarzystwa gospod. p. Bohdanowicz, witając z szczególnień zadowolonym kilkunastu sięciu włościan obydwóch narodowości biorących udział w zgromadzeniu. Przewodnicząc objął następnie wiceprezes Rady pow. p. Szczepański, sekretarzował p. Łopuszański. Referaty kierownika biura propagandy przem. kraj. p. Olszewskiego przedstawiające wyczerpująco obecny stan naszej produkcji przemysłowej, warunki jej rozwoju i konieczność stworzenia Ligi pomocy przemysłowej, przyjęte wśród gorących oklasków i ze szczerą jednogłośnością, wywołały interesującą dyskusję, w której wzięli udział proboszcz ks. Maniugiewicz, sekr. Rady powiatowej p. Walewski, p. Lorenz z Otyunii i w. i. Związano na tychmiast Towarzystwo »Pomocy przemysłowej« na zasadzie wzorowego statutu i wybrano zarząd z dwudziestu osób z cieszącym się mimo krótkiego pobytu ogólną sympatją i powagą starostą tutejszym p. Swoboda na czele. Równie żywe zainteresowanie wywołał następny referat p. Olszewskiego »O krajowej produkcji węglowej«, po którym przyjęto jednogłośnie rezolucję postawiającą używanie wyłącznie tylko węgla galijskiego do opał przedsiębiorstw i domów. Na zakończenie wiecu delegat p. Olszewski okazywał swoją interesującą kolekcję wyrobów krajowych.

„Krajowy Związek przemysłowy“ i eksport wyrobów przemysłu galijskiego w Anglii. Na międzynarodową wystawę towarów modnych bławatnych, tudzież przedmiotów sztuki stosowanej z powyższych gałęzi, która odbędzie się w Londynie w marcu i kwietniu b. r., posłał »Krajowy Związek przemysłowy« za pośrednictwem pewnej wiedeńskiej firmy eksportowej kolekcję okazów naszego przemysłu artystycznego z wiedeńskiej nieustającej wystawy. Niewątpliwie makaty, hafty i t. p., które we Wiedniu cieszą się niekłamaniem uznaniem i zakupem ze strony wiedeńczyków i przejeżdżnych cudzoziemców odniosą także i w Londynie sukces moralny oraz — co równie ważne — materialny. Anglia wogóle ma wszelkie kwalifikacje ku temu, by stać się stałym i dobrym rynkiem zbytu dla zbytkownych, oryginalnych wyrobów naszego przemysłu domowego. »Krajowy Związek przemysłowy« z pewnością nie zaniedba starań, by otworzyć

krajowemu przemysłowi drobnemu tę nową drogę zbytu tak jak już uczynił to dla jednej jego gałęzi, mianowicie dla koszykarstwa. Wskutek niezmordowanych zabiegów dyrektora W. Szydyłowskiego, który może śmiało uchodzić za organizatora naszej produkcji koszykarskiej (z wyjątkiem Rudnika, z dawną zorganizowanego przez hr. Hompescha i obecnego wielkiego przedsiębiorcę Krausa) — udało się »Krajowemu Związkowi przemysłowemu« wytworzyć stały eksport wyrobów koszykarskich do Anglii całymi wagonami (do tej pory kilkanaście).

Eksport ten idzie nieprzerwanie i dobrze już blisko od roku.

Akcja towarzystw »Pomocy przemysłowej«. Towarzystwo »Pomocy przemysłowej« w Kołomyi, jedno z najruchliwszych w kraju osiąga coraz większe rezultaty swej pracy. Oto kilku kupców taniejszych, którzy do tej pory sprzedawali wyłącznie cukier chropiński, widząc realną pracę towarzystwa, przystąpiło do towarzystwa w charakterze członków i zobowiązało się sprzedawać u siebie wyłącznie cukier przeworski i rugować w ogóle obce wyroby z handlu. Jeden zaś z większych handlarzy węgla pruskiego, wskutek wpływu ze strony Zarządu »Pomocy przemysłowej« przyjął na siebie obowiązek zbadania które instytucje i przedsiębiorstwa w Kołomyi i okolicy sprowadzają węgiel pruski, celem zaagitowania u nich następnie na rzecz węgla krajowego. Wogóle kupcy kołomyjscy zagranici działalnością towarzystwa współdziałają w pracy podniesienia przemysłu rodzinnego, dając tem samem dowód, że u nas kupców obywateli nie brak.

Krajowe maszyny rolnicze. Niedawno wygłosił profesor akademii rolniczej w Dublinach Dr. Pawlik odczyt o zastosowaniu maszyn rolniczych w gospodarstwie wiejskiem. Na szczególną uwagę zasługuje ta część odczytu dr. Pawlika, w której stwierdził, że ilość maszyn rolniczych stosowana u nas przez ziemian wzrosła znacznie w porównaniu z r. 1877. Jednakowoż ziemianie nasi nie znając się nieraz sami na rzeczy, kupują często maszyny rolnicze na własną szkodę od niesumiennych spekulantów i to cudzoziemców, których im stręcza również dbali tylko o własną kieszeń agenci.

Prelegent zwrócił się następnie do ziemian naszych z gorącą prośbą, aby nie sprowadzali w razie potrzeby maszyn rolniczych od obcych, mając u siebie w kraju, w Królestwie Polskiem i w Poznańskiem, tak znakomite fabryki maszyn rolniczych, jak Peterseima i Zieleniewskiego w Krakowie, fabrykę sanocką, Bredta w Otyunii, Cegielskiego w Poznaniu i Wolskiego w Lublinie, a wreszcie tyle z prawdziwym artystyzmem i po mistrzowsku wykonywających roboty należące do ślusarstwa, mechaniki i kowalstwa zakładów i pracowni, jak Józefa Goreckiego w Krakowie, Daschka, Piotrowicza i Schumana we Lwowie, Kostrzewskiego w Samborze, Waligóry w Starym Sączu, Farańskiego w Podhajcach, Smei w Białej, Froelicha Pawła w Starym Sączu i Eroelicha Edwarda w Rzeszowie, Barika T. w Tarnowie i wreszcie państwowych szkół kowalskich w Sulkowicach i Świątnikach. W końcu przedłożył prelegent szereg rezolucji, mających na celu ułatwienie i większe zastosowanie maszyn rolniczych w naszych gospodarstwach, w których między innemi zwrócił się do zebranych z prośbą o poparcie i reklamę dla rodzimych fabryk.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:

Jan Kazimierz Zieliński.

WYRÓB KRAJOWY!

Proszę tylko żądać mydła

Munka z „nosorożcem lub „kosą“

wyrobu

PIERWSZEJ GALIC. PAROWEJ FABRYKI MYDŁA I ŚWIEC

SZYMONA MUNKKA

W ŻYWCU.

(ZAŁOŻONEJ W R. 1848).

Kto używa jedrznego mydła z „nosorożcem“ lub „kosą“ ten wiele oszczędza.

Próbki i cenniki darmo!

MYDŁO KRAJOWE

Powozy — wózki — faetony — sanie

jak najbardziej eleganckie, praktyczne w cenie przystępnej

poleca największa fabryka krajowa oznaczona pierwszą nagrodą na wystawie przeglądowej w Brzeżanach

Władysława Siwińskiego w Stanisławowie.

Cenniki na żądanie wysłam bezpłatnie.

Szczotki

do zamiatania ręczne i na drążek, do ścian i sufitów, do portier, kominów, froterowania, bielenia, obuwia, szurowania koni, sukien, zębów, paznogi, uszów, włosów.

Grzebień z rogu bawolego — —
— — kauczukowe rzadkie i gęste.

Miotły, Miotelki, Piórka, Trzepaczki i Gąbki.

Największy skład u

Alojzego Kübnera

Lwów. Rynek 38.

PAROWA FABRYKA

mydła i mydełek toaletowych

pod firmą

STANISŁAW ROŻNOWSKI

W KRAKOWIE

założona w roku 1874

poleca swoje znane z dobrej

MYDŁA DO PRANIA

specyalne gatunki

zaopatrzone firmą i markami ochronnemi jak:

Mydło z syreną

Mydło z krakusem

Mydło karawanowe

Nazwy i znaki tych mydeł prawnie zastrzeżone.

Wielki wybór

Mydełek toaletowych

wyrobianych na sposób francuski.

Jako nowość w kraju

Proszek mydlany

z syreną

już w całym świecie zaprowadzony i używany z najlepszym skutkiem.

Dr. K. Ostaszewski-Barański **Z krainy stu wysp**

Wrażenia z wycieczki po Dalmacyi i jej wyspach.
KARTA TYTUŁOWA wykonana przez artystę-malarza p. M. Harasimowicza.
Lwów 1902. Nakładem drukarni M. Schmidt'a i Sp.
Główny skład w księgarni H. Altenberga, Lwów pl. Maryacki.

WSZELKIE KUPONY

wylosowane papiery wartościowe
wyplaca bez potrącenia prowizyi i kosztów

Kantor wymiany

c. k. uprzyw. galicyjskiego akcyjnego

Banku hipotecznego

Kantor wymiany

c. k. uprzyw. galicyjskiego akcyjnego

BANKU HIPOTECZNEGO

kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety

po najdokładniejszym kursie dziennym, nie licząc żadnej prowizyi.

Dwór Łapszyn

poczta Brzesany.

WYROBY

KAZIMIERY MATCZYŃSKIEJ

BULION oznaczony medalami, z własnego drobiu i zwierząt
rozbiierany chemicznie przez Dr. Radziszewskiego
i polecany przez lekarzy najpoważniejszych tu i za granicą jako po-
siłny i przeznaczony dla chorych po 10 Kor., 12 Kor., 15 Kor. za
kilo. Z samego drobiu i zwierząt (dla chorych) po 20 Kor. za kilo.

KOCE
na konie wełniane
szafka 13 Kor.

KWIATY
Nasiona gwarantowane, bu-
kiety, krzewy zimowale, sil-
ne na janiej.

Szparagł do 20. maja po 1 K. 50 h. kl. Później 5 kl. paczka 4 K. 80 h

Fiance szparagów olbrzymich 3 letnie 2 K. 40 h.,
roczne 1 K. 20 h. za 100 sztuk.

Od 1. Października PASZTET
STASSBURSKI 3 Kor. funt,
z truhami 4 Kor. funt.

PÓŁGĄSKI LITEWSKIE
kilo 3 Kor. 90 hl.

BRYNDZA GÓRSKA, 5 kilo 4 kor. 56 hl. od 1. maja do 1. paździer

Szynki westfalskie
w pecherzu po 3 Kor. 90 hl.
za kilo.

Rozmaite pierniki
po różnych cenach najładnych
bez konkurencyi.

„Przysmak łapszynski“
gatunek chleba tyrolskiego, pikantna przekąska do wódki, paczka
1 Kor. 80 hl.

OWOCE KANDYZOWANE
po 4 Kor. kilo w pudełkach
po 1 i 2 Kor.

**Za poprzednim porozumie-
niem można dostać drobiu tu-
cznego.**

Herbatniki domowej roboty z świeżych jaj i masła z najlepszego
materiału bardzo dobre w 20 gałunkach, 70 szt. 1 Kr. 20 hl.

HERBATA CHIŃSKO-ROSYJSKA wybór majowy: „SUCHONG“ od
1 400 do 750 „CONGO“ od kor. 3.80
do 750 za pół kilogr. Ochrony herbatnice najprzedniejszej, funt od
kor. 2.60 do Kor. 3.50.

KIELBASA polska sucha, kłgr. 2. korony.

Popierajmy przemysł krajowy, kupujcie tylko u swoich.

Cenniki na żądanie opłatnie

W c. k. rządowo uprawnionym

Zakładzie wojskowo-naukowym

emeryt. rozmistrza **Adolfa Kornbergera w Krakowie**,

rozpoczynają się nowe **kursy przygotowawcze** wstępne i główne do egzaminu kwalifikacyjnego dla
jednorocznej służby wojskowej

(Intelligenzprüfung)

w dniu 1. lutego i 1. września każdego roku.

Wytworne sily nauczycielskie, znakomite rezultaty egzaminacyjne, tania nauka, wygodny Pensjonat, zaopa-
trzone w ilustrowane pisma w różnych językach, oraz w dzienniki, ortepiani, gry towarzyskie i t. d. staranna
opieka rodzicielska, sejsy nadzór lekarski, własna kuchnia i t. p. nadają Instytutowi znaną pierwszorzę-
dnego Zakładu.

Zakład wojskowo-naukowy w Krakowie przygotowuje kandydatów posiadających wymagane kwalifikacye, również
do bezpośredniego egzaminu kadetkiego, bez potrzeby poprzedniego uczęszczania do jakiegokolwiek bądź szkoły
wojskowej, jak niemniej przygotowuje do wszelkich innych egzaminów wojskowych. Dokładnych wyjaśnień
udziela Dyrekcya Zakładu przy ulicy Stachowskiego 1. 15. **Willa Wanda**.

Z tym Zakładem połączone jest Biuro informacyjne dla wszelkich spraw wojskowych, koncesyonowane przez
c. k. Władze wojskowe i cywilne.

Biurow Redakcyi i Administ.
ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi:

kwartalnie K. 3 -
półrocznie „ 5 -
rocznie „ 10 -

Numer poszczególny
kosztuje 1 koronę

OGŁOSZENIA.

1 str. 100 K. 1/2 str. 60 K.
1/4 str. 35 K., 1/8 str. 20 K.
1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ
przyjmują: we Lwo-
wie: Administracya
„Dobrobytu” ul. Koper-
nika 7 i biuro Sokoło-
wskiej Pasaż Hausma-
na; we Wiedniu:
Haasenstein & Vogler
(Otto Mass) Wahlfisch-
gasse 10. — Rudolf
Mosse Seilerstätte 2 A.
Adolf Chulawski VI
Getreidemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcją J. K. ZIELIŃSKIEGO.

**Organ Związku Galicyjskich Kas Oszczędności
i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.**

Wychodzi 5. 15. i 25 każdego miesiąca.

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

SOKAL & LILIEN

kupuje i sprzedaje wszelkie papiery wartościowe
i waluty zagraniczne po możliwie najskrupulatniej-
szych kursach, uskutecznia pod takimi samymi wa-
runkami wszelkie zlecenia giełdowe zarówno na
giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych,
wypłaca wszelkie kupony możliwie bez potrącenia
jaskiejkolwiek prowizyi inkasowej.

INCASSO

wekali i przekazów na wszystkie miejsca w kraju i zagra-
nicą przyjmują

SOKAL & LILIEN

Dom bankowy i kantor wymiany.

Zlecenia z prowincyi załatwiamy odwrotną pocztą.

PRZEKAZY

na Paryż, Londyn, Berlin i inne miejsca zagraniczne
wystawiają

SOKAL & LILIEN

Zlecenia z prowincyi wykonujemy odwrotną pocztą.

**ZOFIA BIESIĄDECKA,
OSWIECIM.**

Przez Wysokie o. k. Namiestnictwo koncesyonowane

Biuro podróży

Zofii - - - - -

- - - - Biesiaddeckiej

Oświęcim (Dworzec)

sprzedaje bilety okrętowe I.
II. i III. klasy do AMERYKI
dla parowców pospiesznych,
oraz bilety kolejowe dla kolei
amerykańskich we wszystkich
kierunkach. - - - - -

Ceny ściśle wedle taryf - -
- - - okrętowych i kolejowych.

Prospekta darmo i oplatnie.

JAN BROMILSKI

we Lwowie ul. Karola Ludwika (Grand Hotel).

Skład papierów, przyborów do pisania i rysowania
poleca wyrobu krajowego

Księgi buchalteryczne, najrozmaitsze z tekstem polskim, księgi kopjowe etc.

Uskutecznia księgi i druki podług podanych wzorów, papiery listowe i koperty z nagłówkami, stampile, numeratory, pieczątki papierowe, gumowe i t. p.

Ceny niższe! Stałym odbiorcom opust!

Długoletni dostawca Gal. Kasy Oszczędności i innych Instytucyi.

Dnia 18 listopada 1902 roku otwartą została we Lwowie, gmach hr. Skarbka (dawna sala sejm.)

Pierwsza w kraju

fabryka wyrobów z papieru

S. W. Niemojowskiego

Fabryka urządzona podług wzorów największych fabryk zagranicznych, wyrabia:
Koperty, papiery listowe, koronki do kredensów i t. d. — Dotychczasowy dział
tutek i bibulek cygaretowych został znacznie rozszerzony.

Zwracam się z prośbą do Urzędów, Instytucyi publicznych, Stowarzyszeń, oraz do wszystkich którym rozwój przemysłu krajowego leży na sercu, by racyli poprzez moje przedsiębiorstwo przekonawszy się poprzednio, że wyroby moje tak do ceny, jak i jakości nie ustępują zagranicznym.

Wyroby moje znajdują się na składzie w sklepie przy placu Maryackim l. 8. i mam nadzieję, że niezadługo znajdować się będą we wszystkich sklepach papierowych lwowskich, krakowskich i prowincjonalnych. Cenniki i wzory wysyłam odwrotnie.

S. W. Niemojowski.

Jako dobrą i pewną lokację

poleca:

4% listy hipoteczne

4 1/2% listy hipoteczne

5% listy hipoteczne premowane

4% listy Tow. kredyt. ziemskiego

4 1/2% listy Banku krajowego

4% listy Banku krajowego

5% obligacje komunalne Banku krajowego

4% pożyczkę krajową

4% galicyjskie obligacje propinacyjne i wszelkie renty państwowe.

nadto poleca: Akcje galic. Towarzystwa elektrycznego. Papiery te sprzedaje i kupuje po najdokładniejszym kursie dziennym,

wszelkie kupony, wylosowane papiery wartościowe
wypłaca

bez potrącenia prowizyi lub kosztów

KANTOR WYMIANY c. k. uprzyw. gal. akc. BANKU HIPOTECZNEGO.

C. k. uprzyw. galicyjski akcyjny

Bank Hipoteczny

Depozyty schowkowe

(Safe Deposit). Za opłatą 50 de 70 koron rocznie, depozytariusz otrzymuje w stalowej kasie pancernej schowek do wyłącznego użytku i pod własnym kluczem, gdzie bezpiecznie a dyskretnie przechowywać można swoje mienie lub ważne dokumenty. — W tym kierunku poczynił Bank hipoteczny jak najdalej idące zarządzenia. — Przepisy odnoszące się do tego rodzaju depozytów, otrzymać można bezpłatnie w oddziale depozytowym.

Oddział depozytowy

przyjmuje wkładki i wypłaca zaliczki na rachunek bieżący, przyjmuje do przechowania papiery wartościowe i udziela na takowe zaliczki.

Nadto zaprowadzono na wzór instytucyi zagranicznych tak zwane:

Chylewski, Hruby i Sp.

przedem

Władysław Niemeksza

**BIURO
TECHNICZNE I ZAKŁAD
INSTALACYJNY**

we Lwowie, ul. Kopernika f. 15A.

Projektujemy i wykonujemy:
OGRZEWANIA CENTRALNE WENTYLACJE
WODOCIĄGI I KANALIZACJĘ RUROWĄ
ŁAZNIE, ŁAZIENKI

Wiercenie studzien i ustawianie pomp

Pralnie i susznie mechaniczne

Urządzenia gazowe wszelkich systemów

OŚWIETLENIE

Pałaców, Willi, Hotel i całych miejscowości

gazem powietrznym
patent naftowym światłem żarowym
„Z N I C Z”

(w miejscowości nie posiadających gazowni).

ZASTĘPSTWA:

PIERWSZEJ CZESKO-MORAWSKIEJ FABRYKI MASZYN W PRADZE.
ZAKŁADÓW ELEKTRYCZNYCH FRANCISZKA KRZIKĄ W PRADZE.

i wielu innych specjalnych fabryk.

Przyjmujemy zamówienia na:
WSZELKIE KONSTRUKCJE ŻELAZNE
MASZYN, KOTŁY PAROWE TURBINY
WSZELKIE URZĄDZENIA MASZYNOWE
CIEKROWINY
CHŁODNIE MECHANICZNE
FABRYKI ŁODU
CENTRALE ELEKTRYCZNE
GORZELNIE
FABRYKI DROŻDŻY
BROWARY TARTAKI
MŁYNY ZWYKŁE I AUTOMATYCZNE, CIEGIELNIE
LOKOMOBILE I MOTORY
gazowe, benzynowe, olejowe, ropne
(sawadkie i amerykańskie etc).

TELEFON Nr. 534.

Adres telegraficzny: CHYLEWSKI LWÓW.
POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI 837011.

BIURO TECHNICZNE

F. ŁORD, Kraków

ul. Floryańska 55.

Telefon Nr. 230.

Skład maszyn, narzędzi i artykułów technicznych
dla wszelkich gałęzi przemysłu.

Zastępstwo Austriackich Zakładów Schukertow-
skich w Wiedniu.

Instalacja elektrycznego oświetlenia i przeniesie-
nia siły, plany, kosztorysy i projekty gratis.

Dostarcza: Maszyny parowe, kotły, motory ga-
zowe i naftowe. Kamienie francuskie i krajowe.
Walce porcelanowe i stalowe. Pompy i sikawki.
Węże gumowe i parciane.

Skład i wyłączna sprzedaż oryginalnych rosyjskich
olei smarowych firmy S. M. Sehibaef & Co. Oliwę ma-
szynową. Tłuszcz Towota. Zastępstwo firmy F. Red-
daway & Co. Ltd. dla pasów oryginalnych „Reddaway”
Pasy skórzane, parciane i gumowe. Paski do szycia
i krupony Płyty i liny gumowe i asbestowe. Przybory
do maszyn (armatury) wszelkiego rodzaju. Liny par-
ciane i druciane. Płótna i papier szmirglowy. Mażnice
i oliwarki wszelkiego rodzaju. Pokrowce nieprze-
kalne. Wszelkie armatury dla urządzeń wodociągo-
wych, łożenek i klozetów. Dzwonki elektryczne i przy-
bory do tychże. Papier szybrowy.

43

Musiałowicz i Janik

we Lwowie ul. 3-go Maja 2.

Skład win i herbat

Pokoje do śniadań

Gorąca kuchnia

Hawior, Porter

Znakomite śledzie pocztowe

-- Marynaty i inne łakocie --

Gabinety dla zebrań z osobnem
wejściem.

TELEFONU Nr. 369.

27

Giovanni Zuliani i Syn

pierwsza krajowa

FABRYKA WYROBÓW CEMENTOWYCH

Lwów, ul. św. Piotra 21. — Telefon nr. 658.

FILJE: Stanisławów Kraków Czerniowce
ul. Zarwańska 18. Zwierzyniec 14. Bahnhofstrasse 28.

posadzki weneckie terrazzo granito — płytki maszynowe
z cementu deseniowane do posadzek — betonowe kanały —
rury wodociągowe — sklepienia łukowe — rezerwuary i
muszle — schody — balkony — łożby — grobowce — oz-
doby budowlane i wszelkie tym podobne wyroby z cementu.
Kosztorysy, cenniki i wzory na żądanie bezpłatnie. Łaskawe
zamówienia miejscowe i z prowincyi skuteczniamy naj-
staranniej, wzorowo i trwale po cenach umiarkowanych.

Cegielnia parowa i fabryka wyrobów
glinianych

„KAROL”

w Polance-Karol

(Przystanek kolei, koło Krosna).

poleca swoje wyroby:

Burki drenarskie, dachówkę czerwoną i czarną,
cegłę formową etc. w wielkich ilościach i do-
borowej jakości.

Międzynarodowe Towarzystwo wzajemnej Korespondencji

Amsterdam (Holandia)

skrzynka do listów 485.

Sankcjonowane dekretem królewskim z dnia 19. czerwca 1899 i z dnia 4. czerwca 1902.

Towarzystwo to umożliwiła swoim Członkom (paniom i panom) wzajemną korespondencję we wszystkich krajach kuli ziemskiej — w celu rozrywki, ćwiczenia się w językach różnych, wszelkich informacji, w celach literackich i artystycznych, etc. W razie podróży, członkowie gotowi są do wszelkich wyjaśnień i ułatwień.

Wkładka roczna tylko 6 K.

Statuty i prospekty Towarzystwa otrzymać można na żądanie od sekretarza (Amsterdam Box. 485).

Korespondencje w języku francuskim, niemieckim i angielskim.

Rok
założenia
1782.

Ces. król. uprzyw.

refinerya spirytusu
fabryka najprzedniejszych li-
kierów, prawdziwych polskich
wódek, rosolisów i rumów

J. A. Baczewski

we Lwowie

c. k. nadworny dostawca

poleca

słynne z dobroci prawdzi-
we polskie żytynie wódki,
likieri i rozolis.

Spirytus na nalewki

pierwszej próby najlepszej
jakości.

„Esprit de vin Marque d'or“

Wysyłka w 5 kg. skrzynkach ewen-
tualnie blaszankach pocztą.

Cenniki na żądanie opłatnie.

Handel założony w roku 1789.

Fryderyk Schnibuth i Sp.

Lwów, Rynek liczbą 45.

poleca:

HERBATY

czarne aromatyczne silnie naciągające

Congo Nr. 0	1/2 kg. K. 3 20
„ 1	3 80
Souchong Nr. 2	4 60
Majowa znakomita	6 —
Kaiser cesarska	8 —
Najlepsze okrucy herbat 1/2 kg. K. 3 —, 3 60 i 4 60	

KAWY

znakomite w smaku aromatyczne

Gwatemala Nr. 5	1/2 kg. K. 1 50
Ceylon dobra Nr. 4	2 —
„ gruba „ 3	2 08
„ przednia Nr. 2	2 16
„ najprzedniejsza Nr. 1	2 24
„ perłowa	2 16
Złota Jawa	2 16
Mocca arabska	2 16

Jedyna w kraju

Fabryka świec i blichownia wosku.

Świece kościelne woskowe i stearynowe.

Główny skład kwiatów kościelnych.

- - Cenniki szczegółowe na żądanie. - -

WYROBY TKACKIE

z najlepszego przedziwa jako najstaranniej wykonane
jako to:

Płótna białe zwykłej i prześcieradłowej
szerokości

Dymy, Dreliszki, Ręczniki, Chusteczki do nosa,
Sierki, Obrusy, Serwety, Barełany, Płanole, Sze-
wioty, Półcienka kolorowe na fartuski, sukienki,
bluzki i t. p.

poleca po cenach umiarkowanych

Tkalinia płócien i Skład wysłkowy

Michała Miesowicza

w Korczyni obok Krosna

Ktokolwiek zażąda otrzyma franko cennik i wszelkie mo-
żliwe próbki towarów.

Marka ochronna: Kotwica.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

z Richtera Apteki w Pradze,

uznane powszechnie jako najdoskonalsze bóle
usmierzające nacieranie, jest w wszystkich apte-
kach po cenie 80 szel., Kr. 1.40 i po 2 Kr. do nabycia.

Przy kupnie tego wszędzie ulubionego środka
domowego należy przyjmować tylko oryginalne
outełki w pudełkach z naszą marką ochronną
„Kotwica“ z apteki Richtera, wtenczas
można być pewnym, że się otrzymało
preparat prawdziwy.

„Apteka Richtera pod „złotym lwem“
w Pradze, t. ulica Elzbiety 5

Browar Jana Götza w Okocimie

założony w roku 1845

PIWO JASNE - - - - - MARCOWE	光栄光栄	PIWO JASNE - - - EKSPORTOWE
PIWO JASNE - - - - - - - LEŻAK	光栄光栄	PIWO CZARNE - - - - - - BOK

Składy i zastępstwa we wszystkich większych miastach i prowincjach.

Piwo butelkowe eksportowe i bok, „pasteryzowane“, a więc dające się bardzo długo przechowywać, wysłał browar także wprost skrzynkami po 50 i 25 flaszek

Ústřední banka českých spořitelén Bank Centralny czeskich Kas Oszczédności.

Konto żyrowe banku austro-węgiersk. w Pradze, ul. Owocna 15.
Adres dla telegr.: „Sporobanka. Praga“.

Konto Kasy Oszczédności 835.312.
Telefon nr. 3081.

Rozpoczął swą działalność z dniem 1 września 1903.

Cel banku:

(§ 5 statutów)

- Nabywanie pretenzji hipotecznych Kas Oszczédności;
- Wydawanie listów zastawnych na tego rodzaju nabyte pretenzje hipoteczne.
- udzielanie pożyczek radom powiatowym, gminnym i korporacjom uprawnionym do pobierania dodatków do podatków, o ile ich dochody dają gwarancję dla kapitału i odsetek;
- wydawanie listów zastawnych, losujących się w przeciągu 50 lat na tego rodzaju udzielone pożyczki;
- udzielanie pożyczek w gotówce na dobra ziemskie aż do wysokości dającej pewność wypłat;
- nabywanie nieruchomości na cele towarzyszące, jakoś w drodze egzekucji na pokrycie należności;

Od 1. września począwszy

przyjmujemy także wkładki prywatne a mianowicie w myśl statutów do 6 milionów koron i oprocentowujemy je:

Kwity kasowe	Książeczki wkładowe
3 1/2% wypowiedzenia 8 dalsze	3 1/2% wypowiedz. 60 dalsze
3 1/4% „ 20 „	3% „ 90 „
3 1/4% „ 60 „	2% „ 180 „

Eskomt weksli instytucji finansowych

jak najtaniej.

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych.

Pożyczki

na papiery wartościowe za niskim procentem bez doliczenia prowizji i kosztów administracji.

Wkładki pieniężne

instytucji finansowych oprocentowujemy jak najłatwiej na korzystnych warunkach wypowiedzenia.

Pożyczki gminom

i korporacjom na najlepszych warunkach.

Cel banku:

(§ 5 statutów)

- w związku z innymi przez statut dozwolonymi interesami przeprowadzanie parcelacji, komaszacji i sanacji posiadłości ziemskich;
- udzielanie pożyczek i zaliczek na książeczki autr. Kas oszczédności jakoś na papiery wartościowe, które Kasom oszczédn. nabyte wolno;
- kupno i sprzedaż efektów na rachunek własny i obcy;
- przyjmowanie w przechowanie i zarządzanie wartościowych;
- eskomt i reeskomt weksli opatrzonych przynajmniej z 2 dobrymi podpisami;
- pośrednictwo w przenoszeniu pretenzji z jednej Kasy oszczédności do drugiej;
- przyjmowanie wkładek na rachunek bieżący, albo na książeczki wkładowe, względnie kwity kasowe.

Interesa spekulacyjne zupełnie wykluczone. — Dla pobratymczych polskich kas oszczédności specjalne korzyści. — Listy zastawne i obliگی banku mają pewność wypłat. Bliższe warunki i zapytania u

Dyrekcji.

Józef Gorecki

Premiowana fabryka
mebli, konstrukcyi żelaznych,
i wyrobów ornamentalnych kutych
w Krakowie, ul. Wawrzyńca 1. 26

wykonuje wszelkie roboty ornamentalne, kute,
konstrukcyjne, budowlane, żoźka żelazne i ple-
cionki z drutu

a z tych ostatnich:

drutowe kraty do ogrodzenia ogrodów,
lasów, podworców, zwierzyńców itp.

Siatki do przepisywania piasku i ochronno do okien

Ceny przystępne, kosztorysowe

Adres telegramów:

Gorecki, fabryka Kraków

Telefon Nr. 277.

Cenniki na żądanie odwrotnie się przesyła.

BANK MELJORACYJNY ---

ulica Kopernika Nr. 1. — I. p.

(nad apteką Mikołasza).

wykonuje wszelkie prace meljoracyjne,
jako to: zdjęcia planów, wygotowania
kosztorysów do drenowania pól, nawo-
dnienia i odwodnienia łąk, budowy ro-
wów, kanałów, dróg, szos, kolejek etc.,
etc. i poleca się do praktycznego prze-
prowadzenia powyższych prac.

**Finansowanie uskutecznia się
podług każdorazowej szczegó-
łowej umowy.**

W razie już gotowych planów,
nastąpić może na podstawie tychże,
wykonanie pracy.

Plany amortyzacyjne

pożyczek we wszelkich kombinacjach po możliwie
najniższej cenie, z ścisłością matematyczną, wykonuje

WINCENTY ZALEWSKI

urzędnik Kasy Oszczędności

w Przemyśle.

Sery krajowe w największym wyborze
poleca

Mleczarnia Przeworska

Lwów

plac Smolki 1. 5. — ul. Hetmańska 1. 8.

Od Administracyi.

Pismo nasze wychodzi regularnie 5. 15. 25-go
każdego miesiąca. Wysyłka uskutecznioną bywa
również jak najregularniej

Upraszamy zatem uśmiele wszystkich naszych
PT. Odbiorców by **natychmiast** reklamowali w ra-
zie gdyby jeden z poszczególnych numerów „**Dobro-
bytu**“ Ich nie doszedł.

Prosimy również o nadesłanie przedpłaty
celem ustalenia nakładu.

Akcyjny

Bank Związkowy

dla stow. zarobkowych i gospodarczych
we Lwowie.

przy ulicy Trzeciego Maja 1. 7.

załatwia następujące interesy:

- 1 Eskontuje i reeskontuje weksle stowarzyszeń za-
robkowych i gospodarczych, a w miarę zapasów
gotówki także przedsiębiorstw i osób prywatnych.
- 2 Udziela pożyczek na zastaw papierów wartościowych,
w warunkach obowiązujących w Banku Austro-
węgierskim.
- 3 Przyjmuje od stowarzyszeń i osób prywatnych **lo-
kacye w rachunku bieżącym** za oprocento-
waniem **cztery** (4%) od sta i wypłatą do 2000 K.
bez wypowiedzenia — lokacye wypowiedzalne w 90
dniach oprocentowuje po cztery i pół (4 1/2%) od sta.
- 4 Zakupuje i sprzedaje wszelkiego rodzaju **efekta
wartościowe, monety, dewizy** i zagraniczne
przekazy pieniężne na rachunek własny lub ko-
misowo.
- 5 Pośredniczy i bierze udział w zakładaniu przedsię-
biorstw przemysłowych i handlowych tworzonych
przez spółki zarobkowe i gospodarcze.

Godziny urzędowe od 9 do 1/2 2 w południe.

Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie

podaje niniejszem do powszechnej wiadomości, że

a) począwszy od dnia 1-go stycznia 1904 r. ustanawia oprocentowanie po 3-6 od sta, tak od nowych wkładek, jak i dokładek na książeczki 3-75 procentowe.

b) **począwszy od dnia 1-ga lipca 1904 r. obniża oprocentowanie 3-75 procentowych książeczek na 3-6 od sta.**

Oprocentowanie dawnych 4-procentowych wkładek pozostaje na razie bez zmiany.

Równocześnie zostaje niższym procent od nowych, po tem ogłoszeniu udzielonych pożyczek hipotecznych na dobra ziemskie na 4-5 od sta, a na realności miejskie na 4-75 od sta.

Pierwsze galicyjskie

Towarzystwo akcyjne dla fabrykacji śrub, nitów i muterek
W OŚWIECIMIU

Nity do kołków, nity do spajania blachy i obręczy beczkowych. Naśrubki (mulerki) Śruby do kryz z naśrubkami; śruby do kół, zawiasów i pługów; śruby do rusztowań; śruby żelazne i mosiężne do drzewa oraz wszelkie artykuły działem śrub objęte.

Materyały do przymocowania szyn kolejowych, jak śruby łukowe, gwoździe śrubowe, pierścienie, uchwyty i t. p.

Gatunek wyborowy.

Ceny niskie.

A. KRZYSZTOFOWICZ

Lwów, Hotel George'a.

Firanki, Story, Bonne femme, Brise-bises. Materye na meble. Portiery. Dywany angielskie, krajowe i orientalne. Sukna do wyścielania podłóg.

Futerka, poduszki, kapy, serwety i t. p.

Nowości!

Wybór wielki!

BANK ROLNICZY we Lwowie

dostarcza najtaniej i pod najdogodniejszymi warunkami

PLUGI jedno- i wieloskibowe z fabryki BRACI EBERHARDT w Ulmie.

SIEWNIKI do zboża, nasion i nawozów

- CENTRYFUGI KAYSERA

NAJNOWSZE PAROWNIKI - - - -

- - - - - „REFORMA“

MOTORY benzynowe i spirytusowe

LOKOMOBILE, MŁOCARNIE, MŁYNKI

oraz inne **MASZYNY ROLNICZE** - -

FABRYKA WÓD MINERALNYCH SZTUCZNYCH i SPECYALNYCH LECZNICZYCH pod firmą

----- **K. Rząca i Chmurski** -----

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 1. 4

29

wyrabia pod kontrolą komisji Przemysłowej Towarz.

Lek. Krak. polecane przez toż Towarzystwo

odpowiadające składem chemicznym wodom: BILIŃSKIEJ, GIESHUBLERSKIEJ, SELTERSKIEJ, VICHY, MARIEN-BADZKIEJ, HOMBURG, KISSINGEN. tudzież **SPECYALNIE LECZNICZE** jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśną oraz **wody lecznicze normalne** z przepisu prof. JAWORSKIEGO.

Sprzedaż cząstkowa w aptekach i drogueryach. Cenniki na żądanie franco

Główny skład we Lwowie w aptece J. Wewiórskiego Halicka 5.

WODY MINERALNE

Międzynarodowe przedsiębiorstwo handlowe

(Szczególnie z Rosyą).

N. KATZNER

Dom spedycyjny i komisowy w Podwołoczyskach, Wołoczyskach, Brodach i Radziwiłowie.

Stale taryfy przewozowe (Stawki) do Rosyi i z Rosyi wraz z wszelkimi kosztami oraz fachowe ocenie.

Poleca wyroby z kamienia porfirowego: płyty posadzkowe, kłocki brukowe, nagrobki, schody, cokie i piramidy, bruki i tocydy (t. zw. Trembowelskie) z własnych kamieniołomów po umiarkowanych cenach.

Wywóz welny drzewnej i desek na skrzynki do Jaj.
Adres: **N. Katzner w Podwołoczyskach.**

44.

PRZEMYSŁ KRAJOWY.

Towarzystwo lwowskich szewców „KRAJ“

poleca

Własne wyroby różnorodnego obuwia ręcząc za trwałość i elegancję.

Na składzie zaopatrzenia obfite.

Zamówienia wykonują się najdokładniej w jak najkrótszym czasie.

Z prowincyi wystarczy przysłać bucika na miarę.

Sklep znajduje się we Lwowie przy ul. Akademickiej 1. 12.

naprzeciw pomnika Kornela Ujejskiego.

Pierwsza galicyjska fabryka wszelkiej bielizny

WIKTORA SEDLACZKA

we Lwowie, plac Kapitułny 3. — poleca po najniższych a stałych cenach:

Bieliznę męską
Bieliznę damską
Bieliznę dla dziewcząt i chłopców
Bieliznę dla niemowląt
Bieliznę dla hoteli, restauracyi, szpitali i innych zakładów.
Kołdry materace. sienniki

Welnę owczą i watę.
Pierze i puch.

Całe wyprawy ślubne i dla niemowląt.

Utrzymuje na składzie krajowe i zagraniczne płótna, nakrycia stołowe, ręczniki, ściertki, chustki do nosa

Schrolla szyłony, szyrtyngi, dymy, kretony, batysty, barchany, piki.

Kołnierze, manszety krawaty, szelki.

Skarpetki i pończochy.

Wszystkie dodatki do bielizny.

Wszystkie zlecenia wykonuje najrzetelniej.

Próbki i cenniki na żądanie.

W cierpieniach

reumatycznych - - - -

- - gośćcowych i pokrewnych

najlepiej przez WP. lekarzy poleconym
środkiem jest

„Sapomenthol“

(Maść Sapomentholowa)

wyrobu aptekarza

Eugeniusza Matuli w Radomyślu
koło Tarnowa.

Dostać można po cenie za mały stoik 1-40,
za duży 5 koron, w każdej aptece jakoteż
wysyłka wprost za zaliczką.

Ostrzega się przed naśladownictwami! Pra-
wdziwy tylko w oryginalnem opakowaniu.
Nazwa, opakowanie, marka ochronna pra-
wnie zastrzeżone. Najwyższe odznaczenie
z wystaw w Paryżu, Londynie, Marsylii
i Wiedniu. Dyplomy honorowe i medale
złote

Apteka i Laboratorium chem.-farm.
Eugeniusza Matuli

w Radomyślu koło Tarnowa.

W SYFONACH

PILZNER i BAWAR polecają
MUSIAŁOWICZ & JANIK
Lwów, Trzeciego Maja 2.

Dra Sedlitzky'ego

patentowane

Tabliczki do kąpieli

oraz

sole sodowe

z c. k. Salin w Mallein

służą do wygodnego i taniego sporządzenia

naturalnych kąpieli leczniczych

jakoto: *soolowych, sosnowych, siarcza-
nych, żelaznych, z kwasem węglowym,
żelazistych (Moor), z namułem siarcza-
nym (Ischl), z kwasem węglowym a la
Nauheim.*

Nowe! „APHOR“ Nowe!

dozowane kąpiele z kwasem węglowym, systemu
Dr. Fischera. System obejmuje 20 systematycznych
dozowanych kąpieli z kwasem węglowym.

Pastyłki inhalacyjne-sołowe

z eterycznym olejkiem sosnowym lub bez.
Dla lekarzy klinik, sanatoriów, zakładów ku-
racyjnych, dyrekcyj i t. p. prospekty, wzory
i znaczny opust.

Adres: Dr. SEDLITZKY Hallein
obok Solnrodu (Salzburga)

skąd wysła się do wszystkich miejsc nie posia-
dających na składzie tych kąpieli po oryginal-
nych cenach franco.

Mieczysław Jankowski

GŁÓWNY SKŁAD

nasion i roślin

we Lwowie, plac Bernardyński 1. 2 A

poleca

specjalny skład wienców grobowych metalowych, świe-
żych i zaszuszonych.

Bukiety weselne, imieninowe, balowe po najtańszych
cenach we Lwowie.

Mieszanka dla ptaków tylko 35 ct. 1 kg.

Medal srebrny.

Medal państwowy.

Pracownia rusznikarska

**SZADKOWSKI &
KOPCZYŃSKI**

We Lwowie ul. Batorego 20.
(Hotel Saski)

Wyrabia broń myśliwską wszel-
kich systemów oraz przyjmuje
reperację wykonując z najwię-
kszą dokładnością po nader ni-
skich cenach.

23

Ruble, Marki, Franki

i wszelką inną mo-
netę zagraniczną
kupuje i sprzedaje
najkorzystniej

SOKAL & LILIEN

Dom bankowy i Kantor wymiany.

Centralne ogrzewanie i wentylacje

wszelkich systemów

WODOCIĄGI I KANALIZACYE

pompy, klozety, łazienki, łaźnie, mechan.
pralnie i suszarnie

oświetlenie gazowe

projektuje i wykonuje

Inż. LEONARD NITSCH i Ska

Biurowie techniczne i Zakład instalacyjny
w Krakowie, ul. Kolejowa 18, parter.

Adres telegraficzny: Leonard Nitsch - Kraków.

Kosztorysy
bezpłatnie.

Najlepsze referencje z do-
tychczas wykonanych robót.

Telefon
Nr. 385.

Popierajmy przemysł swojski a wzrośniemy w siłę!

Główny skład lamp i bronzów z fabryki polskiej
Jana Serkowskiego w Warszawie, tudzież skład
niezapalnej nafty krajowej

pod firmą

Piotra Międzyńskiego zięć
Stanisław Strzałkowski

we Lwowie, plac Halicki 1. 14.

poleca

Lampy naftowe, salonowe, gabinetowe do pokoi jadalnych,
biurowe jakoteż różne przybory do lamp.

Palniki żarowe, bronzы kościelne i dekoracyjne. Świe-
czniki do oświetlenia gazowego i elektrycznego. Wyroby gal-
wanoplastyczne, oraz wszystkie przybory w zakresie oświetlenia
wchodzące.

Ceny jak najtańsze zaś przy zamówieniach większych od-
powiedni rabat.

Jedynę źródło najlepszej nafty krajowej z rafinerji hr
Adama Skrzyńskiego w Libuszy tak do sprzedaży hurtownej ja-
koteż drobiazgowej. Posałka do domu począwszy od 5. litrów.

Nafta do palników żarowych.

Oleje mineralne i smarowidła wszelkiego rodzaju.

Mydła gospodarskie i toaletowe

Wypierajmy przemysł niemiecki!

Szkoła sztuki stosowanej i robót ręcznych

Lwów, ul. Gołębia 1. 12 (Willa Palatyn).

PROGRAM 1-go ROKU SZKOLNEGO.

I-szy KURS. Dział haftów. Roboty krzyżkowe, szydełkowe, drutowe, deskowe, podklekane, siatkowe, haft Janina [Dział sztuki stosowanej. Malowanie na drzewie, atlasie, aksamicie, płótnie gobelinowym, juce, plastycze (Plastin Malerei).

II-gi KURS. Dział haftów. Haft arabski, biały, złotem i srebrem, roboty mereszkowe. Koronki irlandzkie trudniejszej, roboty kilimowe, w ażurne, smyrnańskie igłą zwykłą, smyrnańskie igłą maszynową „Daisy“, pasmanteryjne, oraz inne roboty artystyczne i nowe u nas mniej znane lub jeszcze zupełnie nie wprowadzone.

Dział sztuki stosowanej. Wypalanie na drzewie, skórze, aksamicie, głębokie (Tiefbrand), malowanie na porcelanie, szkłe, plastyczne (Plastin Malerei).

Nauka odbywa się z reguły 3 razy tygodniowo (Poniedziałek, Środa, Piątek) od 10–12 przedpołudniem. Opłata miesięczna z góry 20 K. I w tych samych dniach od 3–5 (w zimie od 2–4) popołudniu. Opłata miesięczna tak samo jak za naukę ranną 20 K. Opłata za naukę ranną i popoł. miesięcznie z góry 32 K.

Osobno lekcje uzupełniające dla wstępujących w ciągu kursu, lekcje dla pojedynczych osób i lekcje korespondencyjne (listowe) według osobnej umowy.

CHARLES CABOS

WIEDYŃSKA FABRYKA CIASTEK/CAKES I BISZKOPTÓW

CIASTKA Z SOMATOZY

Składy: WIEN,

Städt. Kärntnerstrasse 37.
Stadt, Am Hof 6.

Wzmocniający, szybkie zastępstwo dający środek spożywczy.

Można je spożywać do wina, herbaty, czekolady, kawy lub mleka. Podnosi w wyjątkowym stopniu apetyt, są nadzwyczaj smaczne i łatwo strawne. Do nabycia we wszystkich aptekach i składach spożywczych.

Główna wysyłka:
WIEN, Mariahilf,
Gumpendorferstrasse Nr. 55.

41 Pierze gęsie!!

nowe niedarte	1/2	kg. szarego	15 ct.
		białego	30 "
nowe darte	1/2	szarego	35 "
		białego	50 "

przysyła pocztąwszy od 5 kg. i wyżej za pobraniem pocztowym

J. MALDEK

w Pradze, Tyńska 17.

Bilety wizytowe

zaproszenia ślubne i balowe, ks'ęgi bankowe, książeczki oszczędności, nagłówki na listy i faktury, koperty, etykiety, cenniki, autografie i wszelkie roboty artystyczno-litograficzne wykonuje wzorowo i na czas oznaczony

Zakład artyst.-litograficzny i drukarnia

PILLERA i SPÓŁKI

Lwów, ul. Łyczakowska 3.

Największa europejska
Pierwsza austriacka
c. i k. uprzyw.

**Fabryka
KAS**

ogniotrwałych
F. Wertheima i Sp.

c. i k. dostawców
nadwornych
w WIEDNIU.

Wszelkie zamówienia
przyjmuje, informacji
udziela wyłącznie

N. BRANDLER

Lwów, Jagiellońska 15.

Jedyny zastępca dla
Galicyi i Bukowiny.

Wszelkie zamówienia przyjmuje, informacji udziela wyłącznie

N. Brandler

Lwów, Jagiellońska 15.

Jedyny zastępstwo dla Galicyi i Bukowiny.

Słabość męską

skutki szczególnie tajnych grzechów młodości oraz innych nadużyć niszczących zdrowie, jak pewno i trwałe usunąć, i ocała jedynie w licznych wydaniach rozpoznać można książka ilustrowana

Dra Retau'a

Ochrona własna

Cena wydania polskiego: 1 zł.

Cena wydania niemieckiego: 2 zł.

Tysiące znalazło w niej objaśnienie swych cierpień a za użyciem kuracji w książce tej zaleconej, zupelną swą siłę męską. Za nadesłaniem franco należytości, otrzyma się książkę w kopercie przez Verlags-Magazin Leipzig, Neumarkt w Niemczech.

**SZKOŁA
HANDLOWA
LWÓW**

**CHORAŻCZYNA
L. 18.**

SPECYALNE KURSA
BUCHALTERYI
DŁA PAŃ,
ODREBNIE
DŁA PAŃÓW

PRAWDZIWI
HOLENDERSKI

„Lemon Squash“

jest napojem orzeźwiającym i odświeżającym bardzo zdrowym, bez zawartości alkoholu.

Brak napoju podniecającego a zarazem nie działającego szkodliwie upajająco od dawna uczuć się dawał.

Opierając się na poszukiwaniach czynionych już w innych krajach, wynalazłem preparat, który po większej części składa się z cukru najlepszej jakości gotowanego na cytrynach soczystych. Rozcieńczony w 5--7 krotniej ilości wody wydaje ten preparat bardzo zdrowy napój, który szczególnie podczas upałów w porze letniej zalecić można.

Flaszka litrowa

„Lemon Squash“

kosztuje wraz z cłem kor. 6 i jest bardzo wydatną a tem samem tanią.

Flaszka litrowa wystarczy na spozyczenie mniej więcej 50 szklanek napoju. Proszę tylko spróbować.

Wysyłka za poprzedniem pobraniem należytości.

Adres:

Hugo Eugen WINKLER
Zwickau in Sachsen.

PRZEDNIE SIATKI ŻAROWE
do oświetlenia gazowego

100 sztuk K. 22 — 50 sztuk K. 11-50

franko wraz z cłem

za nadesłaniem należytości wysyła

Hugo Eugen Winkler
Zwickau in Sachsen.

Za nadesłaniem

Marek 3-50 (Koron 4-15)

(także w znaczkach pocztowych)

wysyłam franko pierwszej jakości, niklowany patentowany

Przyrząd do wentylacji pokoi!

Hugo Eugen WINKLER

Zwickau in Sachsen.

PA TENTY

dla wszystkich krajów wyrabia

Inżynier M. Gelbhaus

zaprzyśiężony rzecznik patentów

Wiedeń V.I., Siebensterngasse Nr. 7.

naprzeciw c. k. Urzędu patentowego.

Jedyny rzeczywisty importer herbaty!

Handel herbaty chińskiej

EDMUNDA RIEDLA

we Lwowie, ulica Teatralna liczba 3.

Druga kamienica od placu Marjańskiego.
poleca

HERBATĘ

zbiorn majowego bezpośrednio z Chiny sprowadzoną, ciemno naciągającą z wybornym smakiem i aromatyczną wonią

1/2 kilo?

Congo czarna	1 Nr. 1.60
Souchong czarna	2 „ 2
„ „ „ „ „ „ „ „	3 „ 3
Kaysow czarna	4 „ 4
Melange de Londres	5 „ 4
Pecoo kwintowej	6 „ 3
„ „ „ „ „ „ „ „	7 „ 4
„ „ „ „ „ „ „ „	8 „ 6
Gumpowder ziel. perł.	9 „ 3
„ „ „ „ „ „ „ „	10 „ 4
Wysiewki herbaciane	1 „ 1.80
„ „ „ „ „ „ „ „	2 „ 1.60

poleca najlepsze gatunki

KAWY

o smaku czystym i aromatycznym, które rozsyła franco, opłacone do każdej stacyi pocztowej 1/4 kilo w worku:

Jamajka	7-1/2 kilo — 70
Santos	7.50 „ — 80
Portorico	8.85 „ — 96
Cuba grubo ziarnista	9.20 „ — 100
Ceylon zielona	9.50 „ — 104
„ „ „ „ „ „ „ „	10 „ — 104
„ „ „ „ „ „ „ „	10.50 „ — 108
„ „ „ „ „ „ „ „	10.50 „ — 108
Mocca arab. arom.	10.50 „ — 108
Jawa złota	10.50 „ — 108

Ceny herbaty oznacza się na 1/2 kilo w paczkach po 1/2, 1/3, 1/4 kilo.

Opakowania nie liczy się. — Zamówienia z prowincyi wysyła się odwrotną pocztą.